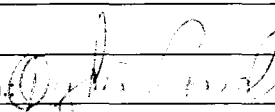




KTI-notat nr. 78/2007 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Ågskarkraft SUS/Ågskar kraftverk		
Fylke/kommune:	Nordland/Rana		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Lars Midttun	Sign.:	
Dato:	05 DES 2007		
Vår ref.:	NVE 200702591-4/200601888		
Sendes til:	Søker, alle som har uttalt seg i saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Ågskar kraftverk, Rana kommune i Nordland

Innhold

Søknaden	3
Høring og distriktsbehandling	22
Rana kommune	22
Fylkesmannen i Nordland	23
Nordland fylkeskommune	25
Statens vegvesen, Region nord	26
Sametinget	26
Reindriftsforvaltningen Nordland	26
Ildgruben reinbeitedistrikt	27
Naturvernforbundet i Nordland	30
Rana Jeger og Fiskerforening	32
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	32
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	36
NVEs vurdering	40
NVEs konklusjon	44

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Ågskar kraftverk i Skamdalselva og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Prosjektområdet ligger om lag 15 km sørvest for Mo i Rana i Rana kommune i Nordland. Skamdalselva har nedbørfeltet sitt i Ågskardalen opp mot Rostafjellet, og utløp i Ranafjorden like øst for munningen av Finneidfjord. Det aktuelle området er i beskjeden grad berørt av menneskelig

aktivitet. En utbygging iht. planene vil innebære at et INON-område i sone 2 (1-3 km fra inngrep) blir redusert med ca. 0,6 km², og områder i sone 1 (3-5 km fra inngrep) reduseres med ca. 0,25 km².

Omsøkte prosjekt utnytter fallet mellom kote 390 og kote 185, en fallhøyde på 205 meter. Det søkes ikke om reguleringer eller overføringer. Ved planlagt inntak i Skamdalselva er middelvannføringen på 0,675 m³/s. Vannveien vil bli ca. 900 meter lang og den vil i hovedsak bestå av tildekket rør i grøft, med unntak av steder hvor det er sammenhengende fjell i dagen. Planlagt installert effekt er på 1,6 MW med en slukeevne på 1,0 m³/s. Midlere årsproduksjon er beregnet til 5,9 GWh, fordelt med 1,4 GWh vinterproduksjon og 4,5 GWh sommerproduksjon. Det er ikke foreslått slipp av minstevannføring. Utbyggingskostnaden er beregnet til 11,4 mill. kr.

Søker har uttalt at kraftstasjonen skal tilkobles eksisterende 22 kV linje via en 1,5 km lang jordkabel.

Frem til kraftstasjonen forutsettes bygging av 700 meter ny vei som forlengelse av eksisterende traktorvei, og det blir bygd ytterligere 900 meter anleggsvei fra kraftstasjonen til inntaket.

Høringsinstansene er delt i synet på om det skal gis konsesjon til omsøkte utbygging. Rana kommune og Nordland fylkeskommune er positive til søknaden, men stiller visse krav. De mener bl.a. at det bør slippes minstevannføring forbi inntaket til kraftverket og at kraften bør føres ut av området gjennom jordkabel. Kommunen krever også at tilløpsrøret skal nedgraves/tildekkes på hele strekningen. Fylkesmannen i Nordland anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av hensyn til registrerte naturtyper i prosjektområdet og bevaring av inngrepsfrie områder. Reindriftsforvaltningen Nordland er opptatt av at inngrep må ses i en større sammenheng, fordi selv om ett enkelt kraftverk ikke alltid utgjør de store forskjellene kan derimot summen av flere få store konsekvenser. Ildgruben Reinbeitedistrikt ber om at det ikke gis konsesjon til Ågskar kraftverk. Reinbeitedistriktet ønsker ikke at det bygges nye veier i området, og de er redd for at naturlig trekkvei for rein blir oversvømt av inntaksbassenget. Naturvernforbundet i Nordland anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging på samme grunnlag som fylkesmannen. Rana Jeger og Fiskeforening motsetter seg ikke denne enkeltutbyggingen, men mener det er på tide at det fremlegges en samlet plan for vannkraftutbygging i Norge.

NVE mener i likhet med flere av høringsinstansene at det må slippes tilstrekkelig mengde vann forbi inntaket til kraftverket hele året for å kunne redusere negative virkninger av utbyggingen på det biologiske mangfoldet. NVE har derfor pålagt søker å slippe 200 l/s i sommerhalvåret og 20 l/s i vinterhalvåret. Av hensyn til reindriftsinteressene skal det legges spesielt stor vekt på å redusere inngrepene ved planlagt inntak. NVE ser nytten av å ha tilgang til inntaksområdet med motorisert kjøretøy i driftsperioden. Dette vil lette driften og vedlikeholdet av anlegget. NVE mener at rørgatetraseen bør så langt som mulig tilbakeføres til naturlig tilstand, men søker skal ha tilgang til inntaket ved hjelp av ATV eller snøscooter. Ferdselsveien skal anlegges på kjørefast terreng og tilpasses omgivelsene. Veien til kraftstasjonsområdet skal for øvrig stenges med låst bom. Søker forpliktet til å rådføre seg med Ildgruben Reinbeitedistrikt ved gjennomføringen av prosjektet. NVE vurderer samlet sett en utbygging av Ågskar kraftverk til å være et miljømessig akseptabelt inngrep. Kraftverket vil gi et visst positivt bidrag i form av økt kraftproduksjon og lokal verdiskapning.

NVE mener at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skadene for de allmenne og private interesser som blir berørt, slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstillt. NVE gir Ågskarkraft SUS tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Ågskar kraftverk på de vilkår som følger vedlagt.

Søknaden

NVE har mottatt følgende søknad fra Ågskarkraft SUS datert 02.05.2006:

"På vegne av Ågskarkraft SUS har Ambiente utarbeidet planer for bygging av Ågskar kraftverk. Det søkes herved om å få utnytte vannfallet i Skamdalselva i Rana kommune i Nordland fylke, og det søkes om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Ågskar kraftverk hovedsakelig i samsvar med fremlagte planer.

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- å installere en generator på inntil 1,6 MW i Ågskar kraftverk med nødvendige elektriske anlegg.
- bygging og drift av Ågskar kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

3. Etter forurensningsloven om tillatelse til:

- gjennomføring av tiltaket"

Søknaden siteres i sin helhet, med unntak av enkelte figurer og vedlegg:

"1. Innledning

1.1 Om søkeren

Tiltakshaver, Ågskarkraft SUS, er et selskap som stiftes for å drive med produksjon og salg av elektrisk kraft fra Skamdalselva i Rana kommune. Ågskarkraft AS (Co/ Ranakraft AS, Nesnaveien 59, 8614 Mo i Rana) eies av grunneierne og Ranakraft AS. Grunneierne vil beholde eiendomsretten til fallet som leies bort til Ågskarkraft på langsiktig avtale.

1.2 Begrunnelse for tiltaket

Ågskarkraft AS og Ambiente AS har inngått et samarbeid om utvikling og utbygging av Ågskar kraftverk. Etter at kraftverket er ferdig bygd, vil Ågskarkraft stå som eier og driver av anlegget. Tiltaket ønskes gjennomført for å kunne nyttiggjøre seg energipotensialet ved å utnytte fallet mellom kote 390 og kote 185 i Skamdalselva. Tiltaket fører til økt verdiskapning i lokalmiljøet, basert på mest mulig lokalt ressursbruk.

Ett alternativ er vurdert. Se tabell 1.1.

Ågskar Kraftverk		
Installasjon	MW	1,6
Midlere produksjon	GWh	5,8
Utbyggingskostnad	Mill. NOK	11,4
Utbyggingspris	NOK/kWh	1,95

Tabell 1.1: Hovuddata

1.3 Geografisk plassering av tiltaket

[...]

Ågskar ligger i Skamdalselva, vassdragsnummer 156.22, vel 15 km sør for Mo i Rana, Rana Kommune, Nordland fylke. Skamdalselva har sitt nedslagsfelt i Ågskardalen opp mot Rostaffellet, og har sitt utløp i Ranafforden like øst for utløpet av Finneidfjorden. Gjeldende 1:50.000 kart over området er 1927-II KORGEN. Oversiktskart over område i målestokk 1:50 000 er vedlagt (Bilag 1).

1.4 Dagens situasjon og eksisterende inngrep.

Skamdalselva har ved planlagt inntaksdam på kote 390 moh et nedbørsfelt på ca 11,2 km². Midlere vannføring er 0,7 m³/s. Midlere årsavløp er 21,3 mill.m³.

Det er adkomstmuligheter til store deler av området i dag på skogsveier som er etablert i forbindelse med tidligere skogsdrifter. Av andre eksisterende inngrep i området kan nevnes kraftlinjer som krysser Skamdalselva på to steder nedenfor planlagt kraftstasjon.

Ellers er det forholdsvis små eksisterende inngrep i området foruten naboelva Urlandåga i sørvestlig retning som ble utbygd som småkraftverk og i driftsatt januar 2005.

Eksisterende og planlagte inngrep er illustrert i utbyggingsplan, bilag 2.

Angående inngrepsfrie områder vises til pkt. 3.7.

2. Beskrivelse av tiltaket

2.1 Hoveddata

Kraftverket		
DATA FOR TILSIG		
Nedbørsfelt	km ²	11,2
Midlere tilløp	mill. m ³ /år	21,3
Midlere tilløp	l/s	675
Alminnelig lavvannføring (kilde: LAVVANN NVE)	l/s	27
DATA FOR KRAFTVERK		
Inntak	kote	390
Utløp	kote	185
Midlere brutto fallhøyde	m	205
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,4
Maksimal slukeevne	m ³ /s	1,0
Minimal slukeevne	m ³ /s	0,05
Tilløpsrør, diameter	m	0,6
Tilløpsrør, lengde	km	0,9

Maks ytelse	MW	1,6
Brukstid	timer	3621
Magasinvolum mill.	Mm ³	0
DATA FOR PRODUKSJON		
Vinterproduksjon	GWh	1,4
Sommerproduksjon	GWh	4,5
Årlig produksjon	GWh	5,8
DATA FOR ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill. NOK	11,4
Utbyggingspris	NOK/ kWh	1,95

Tabell 2.1: Oversikt hoveddata for kraftverket.

Elektriske anlegg

Ågskar Kraftverk	
Generator, ytelse MVA	1,8
Generator, spenning kV	0,4
Transformator, ytelse MVA	2,0
Transformator, omsetning kV/kV	0,4 / 22
Kraftlinjer, lengde km	1,5
Kraftlinjer, nominell spenning kV	22

Tabell 2.2: Oversikt hoveddata for elektriske anlegg.

2.2 Teknisk plan for de søkte alternativ

Hovedløsning

Skamdalselva forutsettes utnyttet til kraftproduksjon gjennom bygging av kraftverket Ågskar kraftverk.

Ågskar kraftverk, vil utnytte avløpet fra et felt på 11,2 km² av vassdraget i et 205 m høyt fall i Ågskar mellom kote 390 og kote 185.

Fra inntaket føres et ca 0,9 km langt rør med diameter 0,6 meter ned til kraftstasjon som blir liggende i dagen ved ca kote 185. Kraftstasjonen blir liggende ved elvebredden på sør side av elva. Vannvegen vil i hovedsak bestå av tildekket rør i grøft, eventuelt med unntak av steder hvor det er sammenhengende fjell i dagen. Der hvor røret legges i dagen blir det montert på fundamenter, evt. lagt mot avrettet underlag og fiksert med klammer. Røret vil bli forsøkt tildekket i hele sin lengde med lokale løsmasser fra området.

Optimalisering er ikke utført. Det tas forbehold om justeringer i størrelse og rørdiameter, installasjon og driftsvannføringer etter at leverings- og tilbudskontrakter er inngått.

Hydrologi og tilsig

Skamdalselva har et feltareal ved planlagt inntak på kote 390 på ca 11,2 km².

Nedbørsfeltet til planlagt inntakspunkt har vassdragsnummer (regine): 156.22 (ligger ca. 15 km sør for Mo i Rana). Vassdraget er ikke vernet.

Høydeforskjell i feltet er fra 390 - 992 m.o.h. Det er ingen større innsjøer i nedbørsfeltet. Sjøprosent: 0 %.

Normalavløp og årsavløp iht. NVEs digitale avrenningskart for perioden 1961-1990 gir spesifikt normalavløp i Skamdalselva på 60,3 l/s·km², som tilsvarer estimert årlig middelavløp på 60,3 l/s·km² · 11,2 km² = 675 l/s = 0,68 m³/s. Dette tilsvarer et midlere årsavløp på 21,3 mill. m³/år. Avrenningskartet har en usikkerhet på opp mot ± 20 %, som i Skamdalselva tilsvarer et intervall på 540 l/s til 810 l/s.

Nedbørsfeltet til vassdraget er relativt høytliggende. Den mest markerte lavvannssesongen er på ettervinteren. Det er karakteristisk vår- og sommerflomsesong men kan også være store flommer til alle årstider.

[...]

Datagrunnlaget for de hydrologiske beregningene (NVE v/ Roger Sværd, regionkontoret i Narvik)

Det eksisterer i dag ingen målinger av vannføringen i det aktuelle vassdraget, så videre analyser er basert på en sammenligning og skalering av tidsserier for avløp/tilsig fra en målestasjon i et annet hydrologisk sammenlignbart nedbørsfelt. Valgt sammenligningsstasjon er 156.15 Forsbakk. Dette feltet har et areal på 56,2 km², ca 5 ganger mer enn Skamdalselva. Øvrige parametere samsvarer godt med Skamdalselva. Nedbørsfeltet til målestasjonen er vist på kart i figur 2. Feltet har sammenlignbar kontinental beliggenhet.

Feltkarakteristika er vist i tabell 2.3.

Feltstørrelser og tilsig er vist i tabell 2.4.

Det er ikke forutsatt minstevannsføring nedstrøms inntaket, jfr. søknadens pkt. 4.

[...]

Stasjon	Måle- periode	Feltareal (km ²)	Bre (%)	Eff. sjø (%)	Q _N (61-90) (l/s·km ²)	Høydeintervall (moh.)
156.15 Forsbakk	1963-	56,2	0	0	85,1	45-1194
Skamdalselva	-	11	0	0	60,3	390-992

Tabell 2.3. Feltkarakteristika

Tabell 2.3 viser målestasjonen Forsbakk sammenlignet med Skamdalselva. Nedbørsfeltet for Forsbakk er noe større enn for Skamdalselva, mens de andre parametrene er noenlunde samsvarende.

Data som er presentert er tilpasset nedbørsfeltet til Ågskar kraftverk på 11 km² ved skalering med hensyn på feltareal og spesifikt normalavløp. Skaleringsfaktoren som er benyttet er:

$(60,3 \text{ l/s} \cdot \text{km}^2 / 85,1 \text{ l/s} \cdot \text{km}^2) \cdot (11 \text{ km}^2 / 56,2 \text{ km}^2) = 0,14$ (basert på forskjell mellom feltenes spesifikke avrenning og feltstørrelse).

NEDBØRFELT, AVLØP							
<i>Ågskar Kraftverk</i>							
Nr.	Vannføring	Areal	Spes. avløp	Midlere avløp		Magasin	
		km ²	l/s/km ²	m ³ /sek	mill. m ³	mill. m ³	eff %
	Før utbygging:						
1	Ved inntak	11,2	60,3	0,675	21,3		
2	Restfelt nedstrøms inntak til utløp	0,8	36,0	0,029	0,9		
sum 1-2	Oppstrøms utløp, dagens situasjon	12,0		0,704	22,2		
	Etter utbygging:						
3	Flomtap over inntak				8,1		
4	Minstevassføring			0	0,0		
5	Restfelt nedstrøms inntak til utløp	0,8	36	0,029	0,9		
sum 3-5	Oppstrøms utløp, etter utbygging			0,285	9,0		

Tabell 2.4: Oversikt nedbørfelt avløp.

År-til-år-variasjon i middelavløp

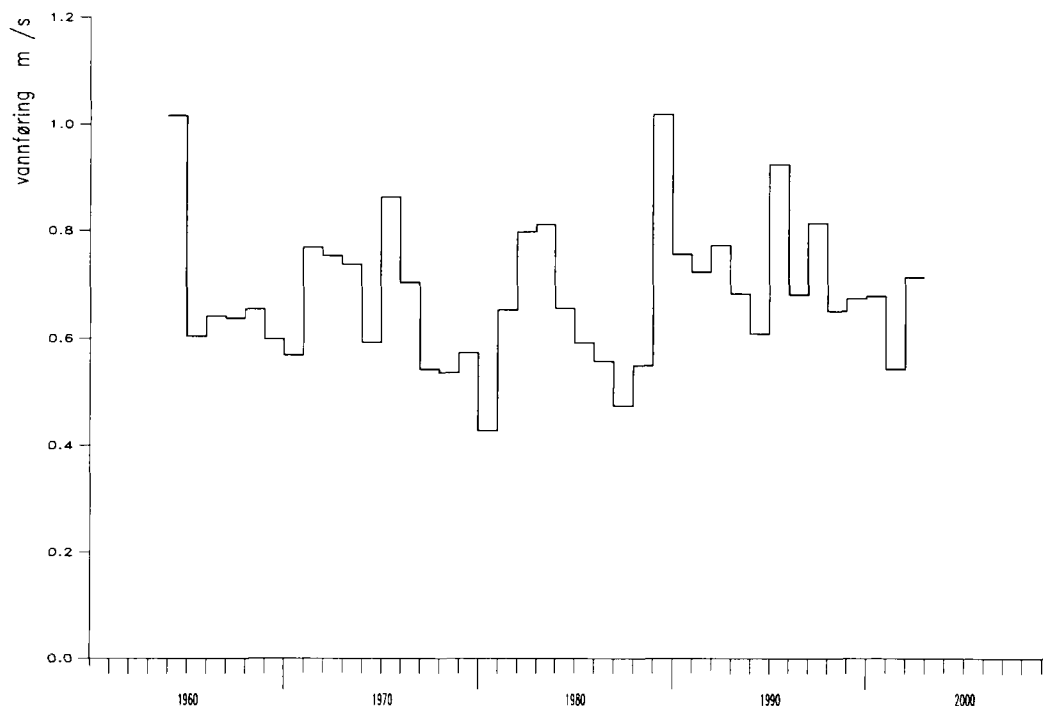
År- til år-variasjon i vannføring er nyttig for å analysere årlige inntektsvariasjoner.

Med bakgrunn i generert vannføringsserie for Skamdalselva, basert på skalerte avløpsdata fra Forsbakk i perioden 1964-2002, er år-til-år-variasjon i middelvannføringen ved Skamdalselva presentert i figur 3. Vi ser at middelvannføringen varierer fra år til år opp mot ca ± 50 .

Middelvannføringen varierer vanligvis med opp mot $\pm 40-50$.

Med bakgrunn i avløpsserien for Forsbakk er det funnet at midlere årsavløp i Skamdalselva kan ligge mellom yttergrensene 0,43 m³/s og 1,02 m³/s. I perioden er 1980 det tørreste året og 1964 det mest vannrike året basert på årsvolumet.

Det presiseres at disse dataene har utgangspunkt i et annet nedbørfelt der data er omregnet for å representere Skamdalselva, og at de reelle årsvariasjoner i Skamdalselva kan avvike i større eller mindre grad fra dette.



Figur 3: År-til-år-variasjon i årsmiddelavrenning i m^3/s for Ågskar kraftverk i Skamdalselva, basert på observert avrenning ved målestasjonen Forsbakk.

Varighetskurve

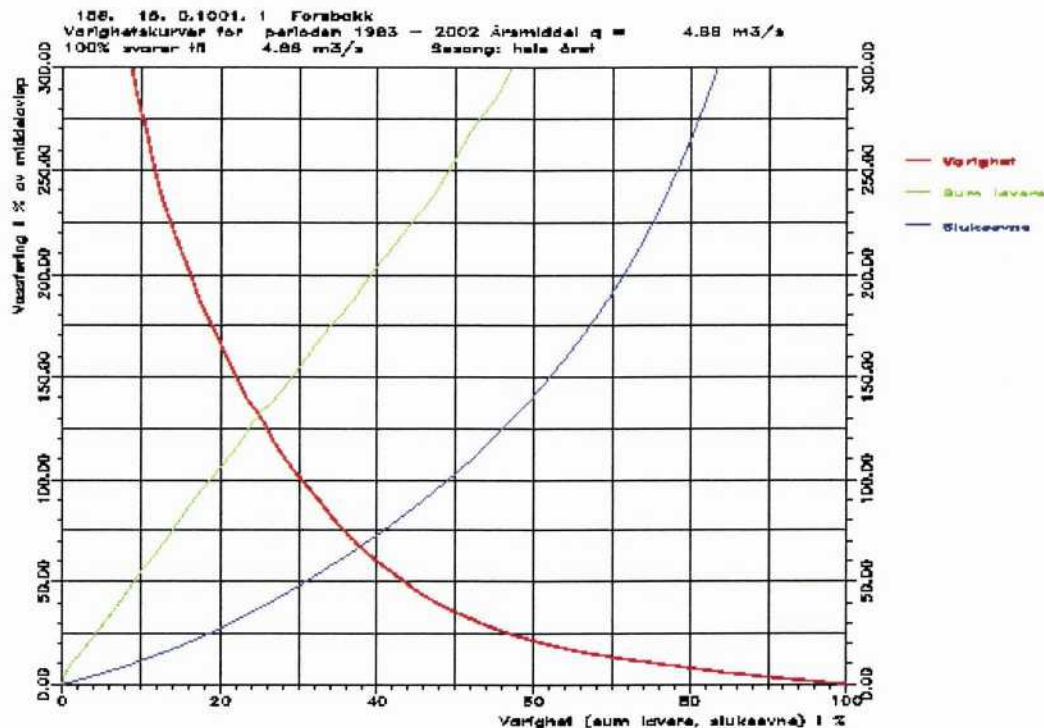
Med bakgrunn i skalert serie for Skamdalselva fra Forsbakk, er det utarbeidet varighetskurver til hjelp for dimensjonering av kraftverket (figur 4).

Varighetskurve (rød kurve i figur 4) viser en sortering av vannføringene etter størrelse, og angir hvor stor del av tiden (angitt i %) vannføringen har vært større enn en viss verdi (angitt i % av middelvannføringen).

Eksempel (se figur 4): kurven viser at vannføringen har vært større enn 50 % av middelvannføringen i ca. 43 % av tiden. Likeledes ser man at vannføringen har overskredet 200 % av middelvannføringen i ca. 16 % av tiden.

Figur 4 inneholder også en blå kurve kalt "slukeevne". Denne viser hvor stor del av den totale vannmengde verket kan utnytte, avhengig av den maksimale vannføringen turbinen/ledningen kan benytte. Eksempelvis vil en turbin som er dimensjonert for å kunne utnytte 150 % av middelvannføringen ved inntaket kunne utnytte ca. 62 % av tilgjengelig vannmengde til kraftproduksjon i gjennomsnitt over året.

Den grønne linjen, kalt "sum lavere", viser hvor stor del av vannmengden som vil gå tapt når vannføringen underskrider lavest mulig driftsvannføring i kraftverket/vannverket. Eksempelvis vil ca. 9 % av vannet gå tapt dersom verket må stanses når vannføringen underskrider 50 % av middelvannføringen.



Figur 4: Varighetskurve for hele året. Kurven er basert på data fra målestasjonen 156.15 Forsbakk.

Reguleringer og overføringer

Det etableres ingen reguleringer eller overføringer i forbindelse med denne utbyggingen.

Inntak

Det blir etablert en overløpsdam av betong i Skamdalselva med høyeste vannstand på kote 390. Største høyde blir om lag 2-3 meter, damkrone lengde blir ca 20 meter. Kraftverket får ingen reguleringsmagasiner men en liten inntakskulp med neddykket inntak. Dette gir et isfritt inntak og en liten inntakskulp for å jevne ut vassføringen. Inntaket blir utstyrt med luke evt. stengeventil og inntaksrist. Neddemt areal blir ca 200 m^2 .

Rørgate

Vannvegen vil i hovedsak bestå av tildekket rør i grøft, eventuelt med unntak av steder hvor det er sammenhengende fjell i dagen. Der hvor røret må legges i dagen blir det montert på fundamenter, evt. lagt mot avrettet underlag og fiksert med klammer. Rørets lengde blir om lag 0,9 km med diameter 0,6 meter. Foreløpig rørtrasè er inntegnet på vedlagte kart (Bilag 2). Røret vil bli forsøkt tildekket i hele sin lengde med lokale løsmasser fra området.

Tunnel

Ingen tunnel er planlagt i dette prosjektet.

Kraftstasjonen

Det er planlagt at kraftstasjonen bygges i dagen med turbinsenter på kote 185. Totalt arealbehov antas for Ågskars maskin og apparatanlegg å være ca 60 m^2 (bilag 6a og 6b).

Kraftstasjonen bygges som et bindingsverksbygg med tradisjonelle materialer tilpasset eksisterende terreng. Det planlegges 1 stk peltoneturbin med effekt inntil 1,6 MW, slukeevne $1,0 \text{ m}^3/\text{s}$.

Minste driftsvannføring vil ligge på ca 0,05 m³/s.

Generatorspenning planlegges til 400V. Planlagt transformatorspenning på krafttransformatoren blir 0,4/22kV som også forsyner stasjonsbygningen.

Veibygging

Det er i dag en god del permanente anleggsveier i området nedenfor kraftstasjonsområdet fra tidligere skogsdrifter. Disse veiene planlegges opprustet og forlenget til planlagt kraftstasjon i samme trase som eksisterende kjerreveg. Denne utvidelsen blir ca 0,7 km. Fra kraftstasjonen er det nødvendig å bygge anleggsvei opp til vanninntaket for å komme frem med tungt maskinelt utstyr i forbindelse med bygging av vanninntaket og legging av røret. Denne veien legges mest mulig i samme trase som røret helt opp til vanninntaket. Denne veien blir omentrent like lang som tilløpsrøret, altså 0,9 km.

Veiene kommer til å bli brukt ved senere skogsdrifter siden området inneholder en god del hogstmoden skog. Anleggsveier (eksisterende og nye) er inntegnet og vist i bilag 5.

Kraftlinjer

Det er ikke planlagt anleggslinjer i byggeperioden med unntak av lavspent arbeidsstrøm som tilføres byggeplass i jordkabel.

Produsert kraft planlegges transportert ut av området ved at det bygges en 1,5 km lang ny luftlinje evt. jordkabel fra stasjonsområdet og ned til påhugg ved eksisterende 22kV linje ved Høgshaugen på ca kote 100. Kraftlinjen bygges langs anleggsveien som etableres i forbindelse med utbyggingen.

Eksisterende 22kV linje er en 6-strengers linje der tre av strengene kun er i bruk av Urlandåga kraftverk i naboelva, kraften mates inn på Finneidfjord sekundærstasjon. I følge Helgelandskraft har eksisterende 22kV linje kapasitet til å motta kraften fra Ågskar kraftverk uten oppgradering, ref. tlf. samtale med Øystein Storvoll ved Helgelandskraft den 16/1-06. Siden det ikke er andre abonnenter på strengene kan linjen belastes opp mot termisk grenselast, noe som ligger langt høyere enn hva belastningen blir i dette tilfellet. Sakkyndig driftsleder vil mest sannsynlig bli Helgelandskraft.

Massetak og deponi

Mesteparten av grøftemassene forutsettes tilbakeført ved gjenfylling/overfylling av røret og veibygging. Det forventes ikke å bli behov for massedeponier i terrenget.

Kjøremønster og drift av kraftverket

Kraftverket får ingen reguleringsmagasiner foruten inntakskulpen. Kraftverket kjøres etter konstant nivå i inntaksdammen. I perioder med lav vannføring vil inntakskulpen benyttes som buffer til periodevis start/stopp-kjøring for å unngå tap av vann. Start og stopp foretas med sakte variasjon i vannføringen. Det er ikke påvist fisk på berørt elvestrekning og det antas liten eller ingen lokasjon av fisk grunnet svært bratt terreng. Det er derfor liten sannsynlighet for stranding av evt. fisk i elva nedstrøms kraftstasjonen.

2.3 Kostnadsoverslag

KOSTNADER (MNOK)	
1 Reguleringsanlegg/inntak:	0,60
2 Overføringsanlegg:	0,00
3 Driftsvannvei (inkl. trykksjakt):	2,08
4 Kraftstasjon, bygningsmessig:	0,44
5 Kraftstasjon, maskin og elektro:	5,21
6 Transportanlegg, anleggskraft:	0,55
7 Kraftlinje:	0,62
8 Tiltak (terskler, landskapspleie mm.)	0,00
9 Uforutsett:	0,95
10 Adm./Planlegging:	0,52
11 Erstatninger:	0,00
12 Finansutgifter:	0,44
13 Indeksregulering byggekostnad:	0,00
Sum utbyggingskostnad	11,4
Spesifikk utbyggingskostnad, (kr/kWh)	1,95

Tabell 2.7: Kostnadsoverslag

Kostnadsoverslaget er basert på kostnadsgrunnlag for mindre vannkraftanlegg fra NVE, (håndbok 2/2000, prisenivå 1.1.2000).

2.4 Framdriftsplan

Konsesjonssøknad sendes inn	Mai 2006
Konsesjon gis	Desember 2006
Byggestart	Februar 2007
Driftsstart	Desember 2007

Tabell 2.8: Framdriftsplan foreløpig

2.5 Fordeler ved tiltaket

Kraftverket gir en midlere produksjon som vist i tabell 2.9. Det bemerkes at årlig produksjon vil komme til å variere i takt med nedbørsvariasjonen.

Ågskar Kraftverk	[GWh]
Midlere sommerproduksjon	4,5
Midlere vinterproduksjon	1,4
Midlere årsproduksjon	5,8

Tabell 2.9: Oversikt over midlere produksjon

I tillegg til økt kraftproduksjon, utnyttelse av naturressursene og verdiskapning i distriktet vil det bli lagt vekt på å benytte mest mulig lokale ressurser under gjennomføringen av prosjektet. I tillegg til å bidra til nasjonal kraftoppdekking gir kraftverket inntekter til grunneieren, Ranakraft, kommunen og til Staten.

2.6 Arealbruk, eiendomsforhold og offentlige planer

Arealbruk

Tabell 2.10 viser en oversikt over planlagt arealbruk.

Ågskar kraftverk		
Damsted:	Da	1
Overføringer:	Da	0
Trase for vei/tilløpsrør:	Da	6
Reguleringsmagasin:	Da	0
Massetipp:	Da	0
Kraftstasjonsområde:	Da	1
Veg til kraftstasjon:	Da	6
Kraftlinje/jordkabel	Da	4
Sum:	Da	18

Tabell 2.10: Oversikt arealbruk

Eiendomsforhold

Grunneier Gunn Forsbø (gnr 147/bnr 3) er rettighetshavere til både fallrettigheter og arealer som er nødvendig for å bygge ut kraftverket. Bilag 5 viser oversikt over berørte grunneiere og rettighetshavere i området. Det blir inngått avtaler på bruk og oppgradering av eksisterende skogsveier med aktuelle grunneiere.

Ågskarkraft AS vil stå som eier og driver av kraftverket. Ågskarkraft eies av grunneier Gunn Forsbø og hennes familie og Ranakraft AS.

Samlet plan for vassdrag

Prosjekter med planlagt installasjon under 10 MW slipper nå å vurderes i Samlet Plan. Dette prosjektet går således fri for behandling i forhold til Samlet Plan.

Verneplaner, kommuneplaner og andre offentlige planer

Med naturvernområder menes i denne sammenheng arealer som er vernet i henhold til Naturvernloven. Det ligger ingen slike områder innenfor prosjektområdet. Vassdraget er ikke

foreslått tatt inn i Verneplan for vassdrag. Tiltakshaverne kjenner ikke til lokale vern eller andre forhold som er til hinder for en utnyttelse av vannkraftressursene i vassdraget.

Prosjektområdet er i kommunens arealplan definert som LNF-område.

2.7 Alternative utbyggingsløsninger

Ågskar kraftverk søkes utbygd i hovedsak som beskrevet i søknaden, men kanskje med noen justeringer.

ÅGSKAR KRAFTVERK UTNYTTET VANNMENGDE I % AV MIDDELVANNFØRINGEN			Installasjon	Årlig produksjon	Utbyggings- kostnad	Utbyggings- pris
			kW	GWh	MNOK	kr/kWh
150 %	Rør	600	1613	5,8	11,4	1,95
	Q (m ³ /s)	1,0				
210 %	Rør	700	2285	7,0	14,2	2,04
	Q (m ³ /s)	1,4				
250 %	Rør	800	2768	7,6	15,9	2,10
	Q (m ³ /s)	1,7				

Tabell 2.11: Alternative utbyggingsstørrelser

Endelig optimalisering er ikke utført og det forutsettes at endelig utbyggingsstørrelse fastsettes senere.

Andre utbyggingsløsninger som er vurdert, men forkastet er:

Alternativ med kraftstasjon ca 10 høydemeter lenger ned. Forkastet grunnet svakere økonomi og større inngrep uten vesentlig produksjonsøkning.

Alternativ med utbygging av hele fallet ned til havnivå i ett kraftverk. Forkastet grunnet betydelig større inngrep med lang rørledning.

Til orientering opplyses at et kraftverk som evt. skal utnytte nedre del av fallet i Skamdalselva er under planlegging i tidlig fase.

3. Virkning for miljø, naturressurser og samfunn

3.1 Hydrologi

Nedbørfeltet ved planlagt vanninntak i Ågskar er beregnet til 11,2 km² og middelvannføringen er beregnet til 0,7 m³/sek. Det er ikke forutsatt minstevannføring i elva nedstrøms inntaket. Disponibel midlere vannføring for kraftproduksjon blir dermed 0,7 m³/sek. Kraftverket vil ikke få reguleringsmagasin.

Forholdene i Skamdalselva ovenfor inntaket ved kote 390 blir som i dag. På den ca. 0,9 km lange strekningen fra inntaket og ned til utløpet av kraftverket vil Skamdalselva få redusert vannføring, iht. tabell 2.4. Restfeltet på 0,8 km² ned til utløpet vil bidra med om lag 0,029 m³/sek. Restvannføringen utgjør 4 % av middelvannføringen ved inntaket, og opprettholdes på årsbasis oppstrøms utløpet av kraftstasjonen. I tillegg kommer flomtapet som er beregnet til 8,1 mill. m³. Total restvannføring inkl. flomtap er beregnet til 9,0 mill. m³ eller 41 % av total avrenning.

Vannføringen på utbyggingsstrekningen i et vått, middels og tørt år er vist i bilag 8.

For det valgte våte året (1964) var det 115 dager hvor vannføringen var større enn største slukeevne og 36 dager hvor vannføringen var mindre enn minste slukeevne. For det valgte middelåret (1981) var det 68 dager hvor vannføringen var større enn største slukeevne og 110 dager hvor vannføringen var mindre enn minste slukeevne. For det valgte tørre året (1980) var det 52 dager hvor vannføringen var større enn største slukeevne og 106 dager hvor vannføringen var mindre enn minste slukeevne. Antall dager med drift av kraftverket ville vært hhv 329, 255 og 259 for de utvalgte årene.

Flerårs 5-persentil sommervannføring (1.5-30.9) er beregnet til 0,2 m³/s.

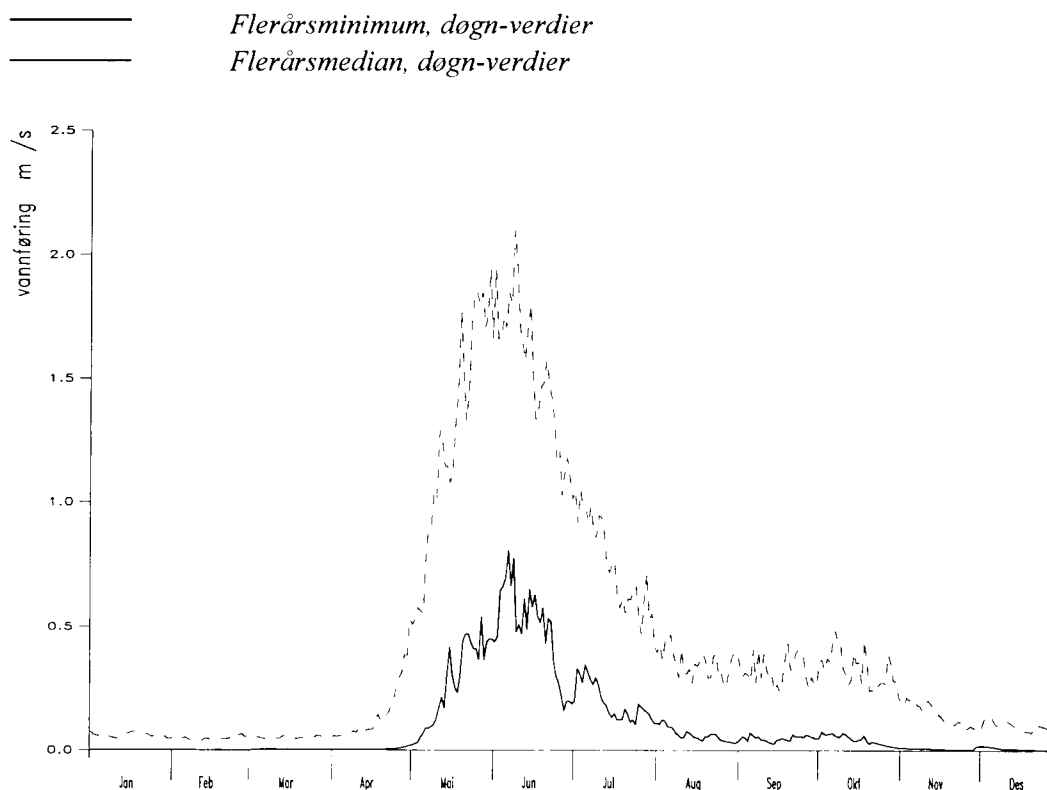
Flerårs 5-persentil vintervannføring (1.10-30.4) er beregnet til 0,02 m³/s.

Alminnelig lavvannføring

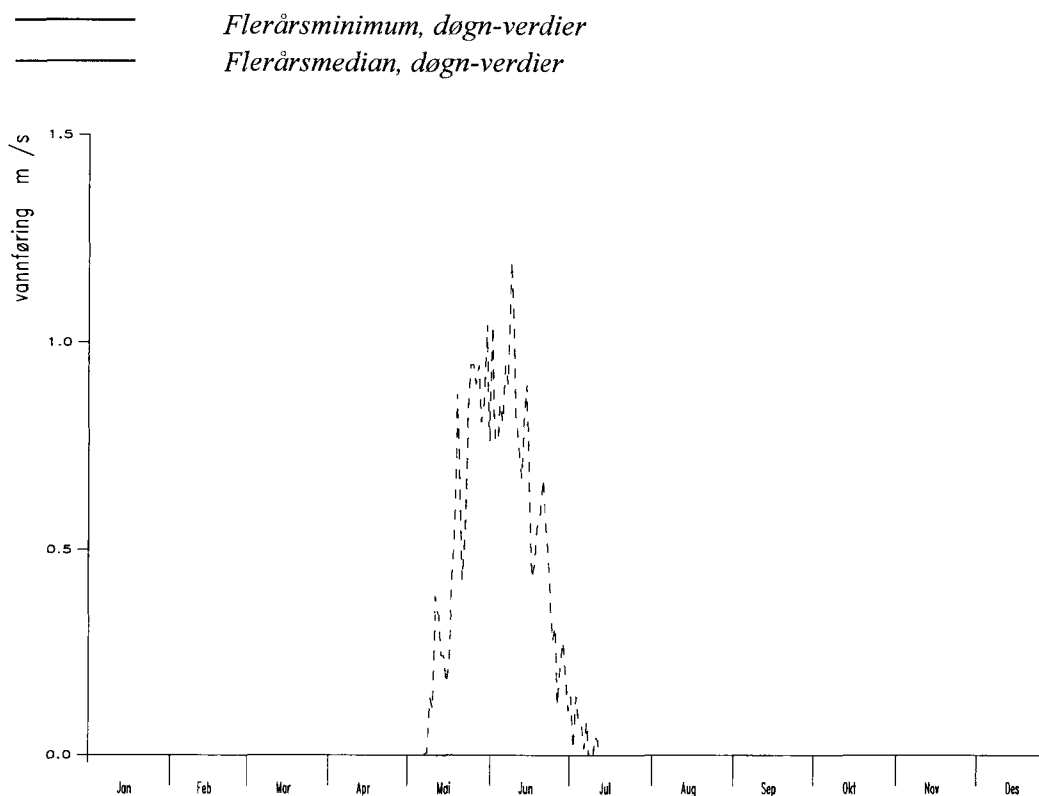
Da det ikke finnes vannføringsmålinger i det aktuelle vassdraget, er alminnelig lavvannføring for feltet beregnet med NVEs lavvannsberegningsprogram LAVVANN.

Alminnelig lavvannføring er beregnet til ca 2,4 l/s km². I denne beregningsmodellen inngår feltparametre som klima, høydeforskjeller, midlere feltbredde, effektiv sjøprosent, snauvfjellsprosent og spesifikt avløp.

Figur 3.1 og figur 3.2 viser medianvannføringen (flerårs median) og minimumsvannføringen (flerårs minimum) i Ågskar over året før og etter utbygging.



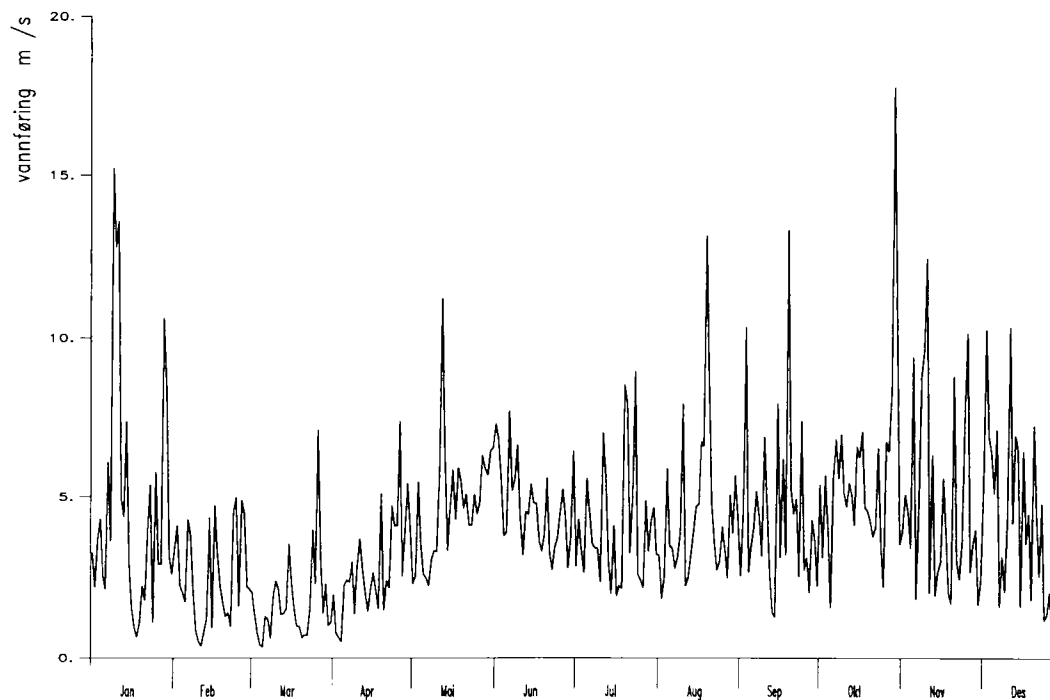
Figur 3.1: Årsvariasjon i vannføringen i m³/s i Ågskar basert på flerårs døgnverdier. Flerårsmedian og flerårsminimum er presentert for utbygging.



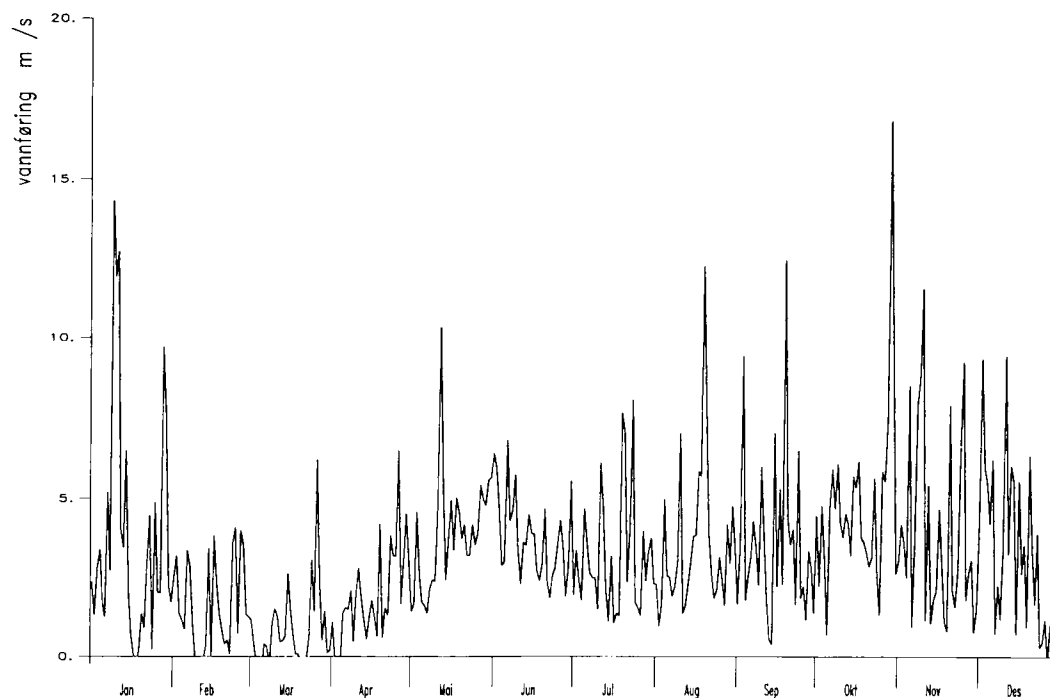
Figur 3.2: Årsvariasjon i vannføringen i m^3/s i Ågskar basert på flerårs døgnverdier. Flerårsmedian og flerårsminimum er presentert etter utbygging..

Figur 3.3 og figur 3.4 viser maksimumsvannføringen (flerårs maks) i Ågskar over året før og etter utbygging.

Vi ser hvordan maksimale flommer er fordelt over året. Vi ser at det ikke er uvanlig med flommer rundt $5 \text{ m}^3/\text{s}$ i døgnmiddel til alle årstider. Det er heller ikke uvanlig med flommer mellom 10 og $15 \text{ m}^3/\text{s}$. Figuren viser døgnmiddelvannføringer. Kulminasjonsvannføringen er normalt noe større.



Figur 3.3: Årsvariasjon i vannføringen i m^3/s i Ågskar basert på flerårs døgnverdier. Flerårsmaksimum er presentert før utbygging..



Figur 3.4: Årsvariasjon i vannføringen i m^3/s i Ågskar basert på flerårs døgnverdier. Flerårsmaksimum er presentert etter utbygging.

3.2 Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Dagens situasjon.

Fra inntaket og ned Ågskardet renner elva i dag igjennom et parti som er preget av fosser og stryk. Vassdraget fryser normalt til vinterstid. Bilag 4, bilde 2, viser elva slik den renner i dag.

Ved en utbygging vil redusert vannføring i vassdraget mellom inntaket og utløpet kunne føre til lavere vanntemperatur om vinteren og høyere om sommeren. Endringen antas å være marginal. I fosse- og stryktrekningene vil det bli mindre luftfuktighet pga av redusert vannføring. Det er imidlertid god ventilasjon i dalen, og tiltaket vil ikke føre til vesentlige endringer i lokalklima. På samme elvestrekning kan isforholdene bli litt mer stabile vinterstid. For øvrig forventes ingen vesentlige endringer av dagens situasjon verken i anleggs- eller driftsfasen.

Tiltaket vil få små konsekvenser når det gjelder vanntemperatur, isforhold og lokalklima.

3.3 Grunnvann, flom og erosjon

Dagens situasjon.

Berørt del av Skamdalselva er hurtigstrømmende, middels til sterkt gravende og med flere kløfter og fossefall.

Det er i Ågskar kraftverk ikke planlagt reguleringsmagasiner foruten en liten inntakskulp. Planlagt inntaksmagasin vil ikke ha noen flomdempende effekt på grunn av dets begrensede volum sammenlignet med flomvannføringen. Flomvannføringen ned Ågskardet vil bli redusert med om lag 1,0 m³/sek som er turbinens maksimale slukeevne. De største flommene blir imidlertid lite påvirket av utbyggingen, og vil forløpe omtrent som før.

Erosjonen i vassdraget forventes å bli som før pga at de største flommene vil forløpe som før utbyggingen. Ovenfor inntaket og nedenfor kraftstasjonen vil forholdene være uforandret.

Tiltaket vil få liten positiv til ubetydelig negativ konsekvens for grunnvann, flom og erosjon.

3.4 Biologisk mangfold og verneinteresser

Biologisk mangfold defineres slik:

"Variasjon av livsformer (planter, dyr, mikroorganismer), deres arvestoff og det kompliserte spillet de er en del av. Variasjonen i naturen kan måles og beregnes på tre ulike nivå: arveanlegg (gener), arter og økosystemer".

Undersøkelsen av biologisk mangfold for Ågskar kraftverk i Rana kommune i Nordland, er utarbeidet av Terje O. Nordvik hos Skogeierforeninga Nord, og følger her som bilag 3. Det følgende under dette kapittel er en oppsummering fra rapporten med unntak av punktene 3.7, 3.8 og 3.10-3.15. Befaringen av området ble gjennomført 11. august 2005, og danner grunnlaget for de biologiske vurderingene

Av rapporten framgår det at prosjektområdet vegetasjonsmessig er plassert i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon, en seksjon som dekker store arealer i Norge. Nedbørsfeltet omfattes både av alpin og nord-/mellomboreal vegetasjonssone. Berggrunnen i prosjektområdet består av sedimentære bergarter som glimmerskifer, granatglimmerskifer og lignende. Løsmassene i området består hovedsakelig av forvittringsmateriale med varierende mektighet.

Vegetasjonstyper

Den lauvdominerte del av området består for en stor del av høgstaudemark, stedvis med innslag av storbregnemark på nordsiden av elva. I lavproduktive og grunnlendte partier er det hovedsakelig blåbær- og bærlyngmark, og i områder med granskog på middels og høy bonitet er småbregnemark dominerende vegetasjonstype.

Verdifulle naturtyper

Av naturtyper omtalt som verdifulle i DN's håndbok for kartlegging av naturtyper ble fossesprøytoner, bekkeklofter, bjørkeskog med høgstauder og gammelskog/urskog av gran registrert. Oversikt over naturtypene er vist i bilag 7. Den mest karakteristiske fossesprøytonen finnes i tilknytning til det øverste fossefallet, men også noen mindre fall på strekningen har preg av fossesprøytoner. Fossesprøytonene er til dels vanskelig å komme til, slik at områder er studert fra "kanten av stupet" med kikkert.

Bortsett fra en solid helårs elgbestand er det ikke kjent andre spesielle kvaliteter når det gjelder pattedyr i området.

Rapporten har følgende konklusjon:

Konsekvensen av tiltaket i anleggs- og driftsfasen forventes å bli middels til liten for registrerte naturtyper. Det er ikke påvist nasjonale rødlistearter eller sjeldne og truede vegetasjonstyper i undersøkelsesområdet. Tiltaket vil gi verdiendringer av påviste verdifulle miljøer. Særlig naturtypen fossesprøytsone blir negativt berørt – fossen også som landskapselement i området. De geologiske prosessene som utformer bekkeklofter blir påvirket, likeledes fuktighets-forhold. Bare mindre deler av høgstaudebjørkeskogen blir negativt påvirket. Det er usikkert om partiet med urskogpreget granskog blir berørt av kraftstasjonen evt. anleggsvei til inntak. Den generelle verdien av undersøkelsesområdet vil bli middels negativt påvirket. Samlet vurderes tiltaket til å få middels negativ betydning.

3.5 Fisk og ferskvannsbiologi

Dagens situasjon.

Av biologisk mangfold-rapporten, kapittel 5.3, framgår det at Skamdalselva er lite egnet som leveområde for fisk på den berørte strekningen. Det ble observert småvokst ørret flere steder på strekningen mellom planlagt kraftstasjon og sjøen, og det skal også finnes storvokst ørret her. Flere av vannene beliggende over skoggrensa i Ågskarddalen har fiskebestander, (oppstrøms inntaksdam).

En utbygging innebærer redusert vassføring i Skamdalselva på strekningen fra inntaket til kraftverket. En del av strekningen vil bli tørrlagt i perioder. Dette vil ha liten betydning for fisken da prosjektområdet er et dårlig egnet leveområde. Konsekvenser av tiltaket for fisk og ferskvannsbiologiske forhold i anleggs- og driftsfasen antas å bli ubetydelige.

Av rapporten framgår det at prosjektets influensområde har liten verdi for fisk og andre vannlevende arter.

3.6 Flora og fauna

Forholdet til flora og fauna er behandlet i biologisk mangfoldrapporten under kapittel 5.3 og 5.4.

Av rapporten fremgår det at lavfloraen ikke så ut til å være påfallende rik i noen deler av befart strekning, til tross for flere skyggefulle og fuktige partier. Et funn av skrubbenever samt noen

vrengelavarter var de eneste funn av typisk fuktighetskrevenne epifytter, og da i nedre del utenfor berørt område. Mosefloraen var stort sett triviell på strekningen, men rikere i fossesprøytsoner og i skyggefulle bergkløfter, med både blad- og levermoser representert.

Karplantefloraen er rik på berørt strekning, særlig i de bratte liene på begge sider av elva. Typiske høgstaudearter som tyrihjel, turt, mjødurt, kranskonvall, sumphaukeskjegg, jåblom og vendelrot var blant de som ble registrert i bjørkeskogen. Ved flere av fossefallene var det til dels rike forekomster av gulsildre. I området planlagt inntak var det et lite parti inntil elva med mulig kulturpåvirket vegetasjon, med bl.a. arter som kongsspir, skogstorkenebb, harerug samt ulike gras- og vierarter representert.

Når det gjelder fuglefaunaen ble i alt et tjuetalls arter registrert under befaringen. Den eneste utpreget vanntilknyttede arten som ble observert var fossekall (1 ind. et stykke nedenfor berørt område). Den hekker sannsynligvis i vassdraget, og det er flere områder med egnede hekkeplasser på hele strekningen. I følge opplysninger fryser elva normalt til i vinterhalvåret, og er dermed trolig i den tiden lite egnet som furasjeringsområde for fossekall. Ellers ble en duetrost og en dvergalk observert, begge mindre vanlige fuglearter. "Ringer" på grantre laget av tretåspett ble også registrert flere steder i granskog.

I følge opplysninger fra Natur 2000 finnes en tiurleik i Skamdalen, men denne ligger et godt stykke fra berørt område.

Rapporten har følgende konklusjon:

Den generelle verdien av undersøkelsesområdet vil bli middels negativt påvirket. Samlet vurderes tiltaket til å få middels negativ betydning.

3.7 Landskap

En utbygging vil føre til en reduksjon av vassføringen på berørt elvestrekning. Dette vil påvirke landskapet. Inntaksdammen, som kommer til å være synlig, vil få negativ innvirkning på landskapet. Det samme gjelder kraftstasjonen i nedre del av prosjektområdet. Sår i landskapet etter nedgraving av rørledningen blir synlig i flere år, men vil etter hvert reverseres og bli mindre synlig. De fleste inngrepene skjer i områder som er lite synlig i terrenget, og hvor det ferdes lite folk.

Inngrepene i landskapet som rørgate, og evt. massedeponi, vil bli forsøkt lagt ved veien og tilpasset omgivelsene så godt som mulig. Redusert vannføring i vannfallet og inntaksdam vil ha liten betydning for allmennheten siden området ikke brukes i særlig grad til utfartsområde.

Figur 3.5 og figur 3.6. viser inngrepsfrie naturområder (INON), før og etter utbygging. Vi ser at utbyggingen i sin helhet er planlagt i områder som er definert som inngrepsnære. Dvs. områder som ligger mindre enn en kilometer fra tyngre tekniske inngrep. Etter utbyggingen vil inngrepsfri sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep) bli redusert med ca 0,6 km². Inngrepsfri sone 1 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep) blir redusert med ca 0,25 km². Villmarkspregede områder (>5 kilometer fra tyngre tekniske inngrep) vil ikke bli berørt av utbyggingen.

[...]

3.8 Kulturminner

Nordland fylkeskommune har sjekket ut planene mot sine arkiver. Så langt de kjenner til, er planforslaget ikke i konflikt med verneverdige kulturminner. De har foreløpig ingen merknader til arbeidet og vil gi endelig uttalelse når konsesjonssøknaden foreligger. Fylkesmannen i

Nordland har ingen opplysninger om kulturminner i det aktuelle området. I følge Rana kommune (landbrukskontoret ved Bjørnar Bergh) kan det ikke utelukkes at det fins kulturminner i nærheten av Skamdalselva, f.eks. trekullmiler, men de har ikke nærmere kjennskap til det. Det eksisterer i dag ikke en database for registrerte kulturminner i Rana kommune. Grunneierne kjenner ikke til at det finnes kulturminner eller verneverdier ut over det som allerede er nevnt i søknaden.

Det er ikke kjent at det finnes samiske kulturminner. Det er ikke foretatt noen systematiske registreringer av samiske kulturminner i dette området.

3.9 Landbruk

Dagens situasjon for landbruk

Av biologisk mangfold-rapporten, kapittel 5.2, framgår det at området er generelt preget av menneskelig påvirkning, i første rekke i form av et næringsmessig drevet skogbruk. Flere skogsveier/traktorveier er bygget, og det har de senere år vært stor aktivitet med flatehogst og ulike skogskjøtselstiltak. To kraftlinjer går gjennom området og krysser Skamdalselva ca 2,5 km vest for planlagt kraftstasjon. Ei naboelv i sørvest, Urlandåga, er regulert med småkraftverk fra januar 2005. Den berørte delen av området er imidlertid i liten grad preget av menneskelig virksomhet. Det har tidligere gått en veitracé gjennom ei lauvskogli sør for vassdraget. Den er trolig benyttet i tilknytning til bl.a. beiting og vedhogst og fremstår i dag som en delvis gjengroende sti. Elva har i eldre tider blitt benyttet bl.a. til møllebruk i forbindelse med bosetting ved Ågskardet.

3.10 Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Det er interesser knyttet til vassdraget når det gjelder vannforsyning. Det er et lite vannverk i Skamdalselva med inntak ca ved kote 80. Det vil bli inngått en minnelig avtale med grunneierne av vannverket i anleggsperioden. Det vil ikke være utslipp til avløpsvannet fra kraftverket i driftsfasen. Det er ingen interesser knyttet til vassdraget som resipient. Tiltaket vil derfor ikke påvirke vannkvalitet, vannforsynings- eller resipientinteresser i vassdraget. Tiltaket har derfor ingen eller små konsekvenser for disse interessene.

3.11 Brukerinteresser

Prosjektområdet blir i svært liten grad brukt til friluftaktiviteter av andre enn grunneierne selv. Det er ikke salg av jaktkort i området, men grunneierne driver noe elgjakt i jaktseasonen på eget vald. Utover dette blir området i liten grad brukt til friluftaktiviteter. I følge databasen til DN er området ikke vernet eller foreslått vernet. Det er heller ikke definert som et viktig friluftsområde eller annet viktig område. Det er registrert en tiurleik ca. 1,5 - 2 km fra planlagt småkraftutbygging.

Tiltak som vannkraftutbygging vil vanligvis føre til en viss reduksjon av naturopplevelsen i prosjektområdet. Redusert vannføring vil føre til redusert opplevelseskvaliteter for de som ferdes langs elva. Denne utbyggingen skjer imidlertid i et område som blir lite benyttet som turområde og er allerede noe påvirket i form av hyttebebyggelse, skogsdrifter, vegbygging og kraftlinjer.

Tiltaket vil ikke påvirke den hostingsbaserte delen av friluftslivet, og ei heller påvirke mulighetene for å drive friluftsliv i området.

[...]

3.12 Samiske interesser

Skamdalselva ligger i Ildgruben reinbeitedistrikt. Ambiente har vært i kontakt med reindriftssamene vedrørende utbyggingsplanene med tanke på skadevirkninger for reindriften. Det kom her frem at det var ønskelig med en befaring i området for å se nærmere på prosjektplanene (vei, rørtrase, elvekryssing og linjetrase). Naturlige trekkruiter for reinen må beholdes. Det er fra reindriftssamenes side et ønske om jordkabel fremfor luftlinje for transport av krafta til eksisterende nett. Rør må graves ned der det er mulig og det er et ønske at veien utstyres med bom slik at den ikke er åpen for alminnelig ferdsel. Ellers ingen vesentlige innvendinger til prosjektet.

3.13 Samfunnsmessige virkninger

Tiltaket vil medføre økt sysselsetting i nærområdet, spesielt i utbyggingsfasen, men også i driftsfasen i form av daglig tilsyn og vedlikeholdsarbeider. Kraftverket vil gi et årlig bidrag til kommune og stat i form av skatteinntekter og sysselsetting. Lokal arbeidskraft blir nødvendig under anleggsperioden og kraftverket vil være med på å sikre inntekter til grunneiere og Ranakraft AS. Tiltaket medfører økt næringsgrunnlag, hovedsakelig i Hemnes og Rana kommune, og verdiskapningen forblir i distriktet.

3.14 Konsekvenser av kraftlinjer

Det planlegges å tilknytte kraftstasjonen til e-verkets 22 kV fordelingsnett via en om lag 1,5 km lang luftlinje evt. jordkabel langs anleggsveien. En kraftledning som dette vil gi en liten negativ påvirkning i landskapet på strekningen. Kraftlinjer kan også føre til økt kollisjonsfare for skogsfugl og rovfugl i tillegg til at luftspenn kan påvirke reinens bruk av området. Velger man jordkabel blir ikke de negative konsekvensene like store.

3.15 Konsekvenser av ev. alternative utbyggingsløsninger

Konsekvenser av alternative løsninger er ikke vurdert.

4. Avbøtende tiltak

Det er ikke forutsatt minstevannsføring nedstrøms inntaket. Tiltakshaver er av den oppfatning at minstevannføring vil gi små miljømessige gevinster i forhold til produksjonstapet. Forholdet til minstevannføring er behandlet i biologisk mangfoldrapporten under kapittel 6.3. Her kommer det frem at for fuktighetskrevende arter som moser, lav med mer vil et vedvarende skogbilde langs elvestrengen være av betydning, og delvis kunne kompensere for redusert vannføring. En minstevannsføring vurderes samlet sett ikke å gi noen vesentlig positiv betydning for det biologiske mangfoldet.

Dersom minstevannføring pålegges søkes sekundært om ikke pålegg om minstevannføring i vinterhalvåret grunnet produksjonstap og driftsmessige forhold som isproblemer i rørledningen og lignende.

Hvis det blir gitt pålegg om minstevannføring på 0,027 m³/s, vil kraftproduksjonen i et middelår bli redusert med 0,3 GWh.

Av andre avbøtende tiltak vil vi nevne mest mulig skånsom anleggsdrift i byggeperioden. Man vil forsøke å begrense evt. kjøreskader i naturen. Eksisterende skogsveier vil bli brukt som anleggsveier så langt det er mulig under byggeperioden og i ettertid for tilsyn og arbeid. Trafikk på skogsveien vil bli forsøkt holdt så lav som mulig.

Rørgata vil bli nedgravd og skjult i terrenget slik at man reduserer inntrykket av inngrepet, samtidig som den ikke vil være et vandringshinder for dyr og mennesker. Ved ferdigstillingen vil man la området gro igjen naturlig for å sikre lokal flora.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden behandles etter bestemmelsene i vannressursloven, og har vært kunngjort i Rana blad, samt lagt ut til offentlig gjennomsyn på servicekontoret i Rådhuset i Mo i Rana. Videre er søknaden sendt på høring til Rana kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune, berørte statlige forvaltningsorganer og natur- og friluftslivsorganisasjoner. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Rana kommune v/Miljø-, plan- og ressursutvalget fattet følgende vedtak i møte den 16.08.2006:

"Vedtak:

- 1. Rana kommune stiller seg positiv til at det gis konsesjon etter Vannressurslovens § 8 for bygging og drift av Ågskar kraftverk.*
- 2. Kommunen forutsetter at det i konsesjonen gis bestemmelser om minstevannføring i Skamdalselva hele året, slik at i alle fall den alminnelige lavvannføringen sikres. Tiltakshaver må pålegges å fremlegge dokumentasjon på at kravet om minstevannføring overholdes i driftsfasen.*
- 3. Rana kommune krever at rørgata nedgraves/tildekkes, og at skader på terrenget som følge av transport/anleggsdrift utbedres.*
- 4. All skog i inntaksdammen må fjernes.*
- 5. Krafta bør føres ut av området gjennom en jordkabel, og ikke gjennom luftspenn.*
- 6. Etter at konsesjon er gitt etter Vannressursloven, må tiltakshaver, før utbygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra Kommuneplanens arealdel for bygging av anlegget i LNF-1 område."*

Fra saksutredningen refereres følgende:

"Dette prosjektet berører et villmarkspreget område, med høye fjell og mektige fossefall, og med skog som det omtrent ikke har vært hogd i de siste 100 år. Men i kommunens naturdatabase er det ingen registreringer for det berørte området.

Selv om dette er et vakkert og storslått naturområde som ikke er spesielt vanskelig tilgjengelig, er det svært lite benyttet av turgåere. Bortsett fra grunneiernes bruk av området til jakt og fritidsformål er det få spor å se av andre brukere. En av årsakene til at området brukes lite, kan være at det er avsides, og at det er bratt og tungt å komme seg videre opp på fjellet fra både Ågskaret og Mastutofta.

Det er registrert et område på ca. 10 daa med urskogpreget granskog i nærheten av den planlagte kraftstasjonen. En mindre del av denne granskogen er vindfelt, trolig av stormen Narve sist vinter. Både adkomstvei og kraftstasjon kan legges på en slik måte at denne skogen i liten grad blir berørt. I nærheten av hytta er det et plantefelt med granskog på ca. 10 meters høyde.

En utbygging vil utvilsomt få en negativ innvirkning på området. Men de negative konsekvensene kan begrenses på flere måter:

- Først og fremst må det settes krav om minstevannføring i den berørte elvestrekningen hele året.
- Det må tas hensyn til bestanden med urskogpreget granskog ved plasseringen av kraftstasjon og anleggsveien.
- Rørgata må graves ned.
- All skog i inntaksmagasinet må hogges og fjernes.
- Strømmen bør føres ut av området gjennom jordkabel, og ikke gjennom ei ny kraftlinje.

Selv om området blir negativt påvirket, vil en utbygging også ha positive virkninger for fremtidig bruk av området. I og med at det blir en traktorvei til kraftstasjonen, og videre en enkel vei opp til inntaksdammen, vil det lette adkomsten for de fleste, og trolig føre til mer bruk av området. Tross alt utgjør det arealet som blir berørt av en utbygging bare en liten del av det store og flotte villmarkspregede skog- og fjellområdet i Skamdalen-Ågskardalen."

Fylkesmannen i Nordland kom med uttalelse i brev av 03.07.2006. Vi siterer Fylkesmannens vurdering av prosjektet:

"Inngrepsfrie områder

Tekniske inngrep har redusert arealet og antallet villmarksprega områder (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) i Norge de siste 100 år. I perioden 1988 - 2003 mista Nordland 701 km² villmarksprega områder, mer enn noe annet fylke i Norge. I samme periode mista Nordland 978 km² inngrepsfrie naturområder (> 1 km fra tyngre tekniske inngrep), også dette mer enn noe annet fylke i Norge.

Byggingen av Ågskar kraftverk vil i følge konsesjonssøknaden føre til reduksjon av 0,6 km² av INON sone 2, samt 0,25 km² av INON sone 1. Dette er såpass lite at vi mener at det ikke skal tillegges avgjørende vekt, men at det likevel bør telle med i helhetsvurderingen.

Det har i mange år har vært et miljøpolitisk mål å sikre store, sammenhengende naturområder uten tekniske inngrep. Dette går blant annet fram av St.meld. nr 29 (1996-97) Regional planlegging og miljøpolitikk, St. meld. nr 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, i St. meld. nr 37 (2000-2001) Om vasskrafta og kraftbalansen, og i Sem-erklæringa til den nå avgåtte regjeringa. I Stortingets behandling av stortingsmelding nr 37 (2000-2001) sier komiteen blant annet følgende: "Komiteens flertall mener potensialet i framtidige utbygginger kombinert med den økte verdien av å sikre de gjenværende naturområdene gjør at epoken med store vannkraftutbygginger er over. Flertallet mener hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt". Dette er klare føringer som man må forholde seg til. Den nye regjeringa viderefører også dette i plattformen de har lagt gjennom Soria Moria forhandlingene. De sier blant annet i sin erklæring: "Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørte."

Biologisk mangfold

I området som blir påvirket av denne kraftutbyggingen, finner vi flere fossesprøytsoner, bekkekløfter, høgstaudebjørkeskog og urskog/gammelskog. Naturtypen urskog/gammelskog er i brev fra DN 03.06.02 om "Klassifisering av truede og hensynskrevende naturtyper" klassifisert som trua naturtype, mens fossesprøytsoner, bekkekløfter og bjørkeskoger med høgstauder er klassifisert som hensynskrevende naturtyper.

Den biologiske rapporten sier at det ikke er påvist nasjonale rødlistearter i området. Vi er sterk kritisk til dette, da store deler av områdene ikke er undersøkt siden de var utilgjengelig. Rødlistearter, spesielt moser knyttet til fossesprøytsoner, kan være svært vanskelig å finne og krever spesialkompetanse. Vi anser det som svært lite sannsynlig at en ved å studere fossesprøytsoner på avstand vil greie å finne rødlistede arter. Med den rike floraen som er i området for øvrig, regner vi det som sannsynlig at også fossesprøytsonene og bekkekløftene vil være rikt utformet.

Det skrives videre "For fuktighetskrevenne arter som moser, lav med mer vil et vedvarende skogsbilde langs elvestrengen være av betydning, og delvis kunne kompensere for redusert vannføring. En minstevannføring vurderes samlet sett ikke å gi noen vesentlig positiv betydning for det biologiske mangfoldet." Vi er sterkt uenig i dette. Den største trusselen mot fossesprøytsoner og bekkekløfter er reduksjon i vannføringen, og et vedvarende skogsbilde vil ikke kunne kompensere for redusert fuktighet. En minstevannsføring vil sannsynligvis ikke kunne opprettholde miljøet slik det er, men vil være et positivt bidrag.

I St.meld. nr. 25 (2002-2003) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand", er det satt som et strategisk mål at "naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldets fortsatte utviklingsmuligheter ". Det er satt som et nasjonal resultatmål at "I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes." Vi vurderer ikke en realisering av Ågskar kraftverk som forenelig med dette målet, og går derfor i mot denne utbyggingen.

Den biologiske rapporten sier at fisk ikke blir skadelidende, da det ikke finnes fisk på strekningen mellom inntaket og kraftverket. Vi vil imidlertid peke på at det i tørre perioder legges opp til start/stopp kjøring, noe som også vil påvirke områdene nedstrøms med redusert vannføring i stopp-periodene. Dette vil sannsynligvis få uheldige konsekvenser for fisk nedstrøms kraftstasjonen. Krav om minstevannsføring vil hjelpe på dette.

Vi kjenner ikke til opplysninger om vilt som blir skadelidende ved en realisering av dette kraftverket.

Friluftsliv

Konsesjonssøknaden sier at området blir lite brukt av befolkningen til utøvelse av friluftsliv. Dette stemmer godt overens med våre opplysninger.

Konklusjon

Fylkesmannen anbefaler at det ikke gis konsesjon til Ågskar kraftverk da det her finnes mange trua og hensynskrevende naturtyper, samt bevaring av inngrepsfrie områder.

Om det velges å gå i mot vår anbefaling og det likevel gis konsesjon, mener vi at:

- det må settes krav om ei minstevannsføring som opprettholder fossesprøytsoner og bekkekløfter. Den bør tilpasses variasjonen gjennom sesongen, og settes lavere enn det beregnede minstevannsføringen på vinteren og høyere på sommeren.*
- at kraftstasjonen/rørgate legges utenfor området med gammelskog/urskog."*

Nordland fylkeskommune v/Fylkesrådet fattet følgende vedtak i møte den 29.08.2006:

1. *"Fylkesrådet anbefaler at det gis konsesjon for utbygging av Ågskar kraftverk.*
2. *Fylkesrådet ber om at det settes krav til minstevannføring og at jordkabel benyttes i stedet for krafthinne.*
3. *Fylkesrådet ber om at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av utbygginga."*

[...]

"Fylkesrådets vurdering

Fylkesråden anbefaler at det gis konsesjon for utbygging av Ågskar kraftverk. Etter fylkesrådets vurdering vil krav om minstevannføring avbøte på de negative konsekvensene for fuktighetskrevede naturtyper. Fylkesråden anbefaler at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av utbyggingen"

Fra saksutredningen refereres følgende:

"Problemstilling

Utbygger ønsker ikke minstevannføring, da det gir tapt produksjon. I miljørapporten er fossesprutene undersøkt på avstand, uten en grundig gjennomgang av arts mangfold. Det er registrert flere fuktighetskrevede naturtyper tilknyttet elva, som er viktige med tanke på biologisk mangfold. En minstevannføring vil gi bedre levevilkår for disse, enn ved en tørrlegging elva. Dette, samt at produksjonstapet er relativt lite, gjør at krav om minstevannføring anbefales.

Kulturminner

Tiltaket er ikke i konflikt med kjente verneverdige kulturminner. Alle kulturminner er imidlertid ikke registrert. Utbygger har aktsomhets- og meldeplikt hvis man under markinngrep skulle støte på fornminner, jfr. Kulturminnelovens § 8, 2.ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige steinkonsentrasjoner må kulturminner i Nordland underrettes umiddelbart.

[...]

Konsekvenser

En utbygging vil gi negative konsekvenser for registrerte fuktighetskrevede naturtyper (biologisk mangfold). Tiltaket vurderes til å ikke medføre negative konsekvenser for regionale friluftsinntresser.

Oppsummering

Utbyggingen omhandler inntakskulp, 900 m langt vannrør, kraftstasjon, 1,5 km lang krafthinne eller jordkabel og vei. 200 m² vil bli neddemt i forbindelse med inntakskulpen. På bakgrunn av registrering av flere viktige naturtyper i tilknytning til elva, anbefales det krav om minstevannføring. Jordkabel er å foretrekke, i forhold til krafthinne.

Prosjektet anses som lønnsomt med en utbyggingspris på 1,95 kr/kWh. Tiltaket vurderes til å ikke medføre negative konsekvenser for regionale friluftsinntresser."

Statens vegvesen, Region nord uttaler i brev av 24.07.2005:

"Vi kan ikke se at søker Ågskarkraft AS har vist hvor adkomst fra offentlig veg, her E6, til kraftanlegg skal være. Vi gjør oppmerksom på at det må søkes om avkjørselstillatelse fra Statens vegvesen i forbindelse med utvidet bruk av, eller ny avkjørsel fra E6.

Vi har ellers ingen merknader til søknaden."

Sametinget skriver i sin uttalelse datert 26.07.2006:

"Etter vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.

Vi gjør forøvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nordland fylkeskommune."

Reindriftsforvaltningen Nordland skriver i brev av 16.08.2006:

"Ågskar kraftverk er en av flere søknader om bygging av kraftverk som berører reindriften i Nordland. Vi har registrert at det for tida er 13 slike saker som vi har kjennskap til, og vi antar at det kommer flere søknader i tida framover.

Reinbeitedistriktene i Nordland har tidligere hatt flere kraftutbygginger i sine områder. Det varierer selvsagt mellom distriktene hvor mange utbygginger som er foretatt og konsekvensene av dem. I tillegg er det foretatt mange andre arealinngrep. Samlet sett har slike arealinngrep hatt stor innvirkning på beite- og driftssituasjonen i reinbeitedistriktene. Det har lenge vært et behov for å kunne se planlagte utbygginger i sammenheng med hverandre og i sammenheng med allerede gjennomførte inngrep.

Når det gjelder denne konkrete saken, er det vanskelig å kunne behandle den samtidig med andre søknader fordi det er ulike høringsfrister. Vi vil imidlertid i et eget brev komme tilbake til behovet for en bedre samordning av søknader om kraftverk i forhold til reindriften.

Ågskar kraftverk berører Ildgruben reinbeitedistrikt, og distriktet har sendt uttalelse i brev datert 4. juli 2006. Kopi av brevet følger vedlagt.

Distriktet er opptatt av at inngrep i reindriften må ses i sammenheng fordi et enkelt kraftverk ikke alltid utgjør de store konsekvensene. Men summen av alle er det reindriften må forholde seg til. Skadevirkningene merkes særlig godt i Ildgruben reinbeitedistrikt som er sterkt belastet med store vassdragsreguleringer og andre store arealinngrep fra tidligere. I tillegg er det flere under planlegging.

Reindriften har også erfaringer som viser at kraftutbygging medfører større utfart og forstyrrelser fra andre som ønsker å bruke letttilgjengelige områder til friluftsliv, jakt og hyttebygging. Dette skyldes at anleggsveier ofte holdes åpne etter at anleggsarbeidet er avsluttet.

Når det gjelder konkret Ågskaret kraftverk, uttaler Ildgruben reinbeitedistrikt følgende:

"Ågskaret kraftverk er tenkt plassert i et nokså uberørt område isolert sett, men dog ikke langt fra kraftverket i Urlandsåga. Ildgruben reinbeitedistrikt har vært i møte med Ambiente om planene i Ågskaret. For reinbeitedistriktet er det nødvendig med befarings i området, spesielt for å kunne se på at de naturlige trekkveier for rein ikke blir forstyrret, og prøve se for seg at inngrepet ikke blir dominerende og forstyrrende for rein når den beiter i området. Vei, rørgate og eventuelt kraftlinjer er også ting man må se nærmere på. Anleggsveier nær bebyggelse, innmark, jernbane og større veier virker gjerne som en transportrekke for rein slik at de kommer inn i slike områder som ikke er ønskelig. Det kan fort skape uheldige situasjoner når rein kommer på større veier og jernbane.

Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å befare de enkelte planene til kraftverk for eventuelt konsesjon gis. Ildgruben reinbeitedistrikt mener at en bør se alle prosjektene i sammenheng og at NVE som konsesjonsgiver må være behjelpelig med slik at reindriften ikke blir skadelidende."

Reindriftsforvaltningen mener at dersom det gis tillatelse til bygging av Ågskar kraftverk, må det være en forutsetning at Ildgruben reinbeitedistrikt blir tatt med på råd i gjennomføringen av prosjektet. Dette gjelder praktiske spørsmål som hvordan inngrepene kan utformes for å gi minst mulig skadevirkninger for reindriften. Rørgata bør graves ned, og det samme gjelder strømkabel.

Når det gjelder opprusting av eksisterende skogsveier og bygging av anleggsvei, registrerer vi at det er meningen å bruke disse i ettertid til bl.a. uttak av skog. Reindriftsforvaltningen har ikke noe i mot at det drives skogsdrift der, men veien(e) må ikke være åpen for allmenn ferdsel. Veien må stenges med låst bom som bare de som driver næringsvirksomhet (skogsdrift, kraftverk og reindrift) har nøkkel til. Slik unngår man at det blir unødvendig forstyrrelse og ferdsel som følge av kraftutbyggingen.

Reindriftsforvaltningen vil også understreke at det er viktig at utbygger holder god kontakt med reinbeitedistriktet når anleggsarbeidet gjennomføres."

Ildgruben reinbeitedistrikt uttalte følgende i brev av 11.07.2007

"Ildgruben reinbeitedistrikt har fått 5 kraftverk saker til høring, to i Rana kommune, Grønnfjellåga og Ågskaret kraftverk. Tre i Hemnes kommune, Bessedør, Steikvasselv og Spjeltfjell kraftverk.

Ildgruben reinbeitedistrikt er et av de reinbeitedistrikt i Norge som har størst berøring av kraftutbygging i sine områder. Det kan nevnes Bjerka/Pluravassdragene som båndla store beitearealer og endret driftmønster for reindriften i område i stor grad. Det planlegges også fra Statkraft å bygge kraftverk i Kjennsvatnet, som gir reindriften negative konsekvenser. Også andre kraftverk i distriktet er under planlegging her kan nevnes Bjerka og Messingåga. Distriktet har også nå gjennom de siste ti år hatt flere anleggsprosjekter i beiteområde, det har vært opprustning av E-12 og med ny tunnel gjennom Umskaret, Umbukta fjellstue, restregulering av Store-Målvatnet, plastring av dammene i Akersvatnet, Kaldtuvatnet, Gressvatnet og Fisklausvatnet og bygging av småkraftverk i Skamdalselva.

De fleste av de kraftverk som nå er sendt på høring er av typen småkraftverk med små reguleringer og forholdsvis korte anleggsveier. Det er ikke det enkelte kraftverks utbygging som utgjør de store konsekvenser for reindriften, men summen av alle sammen.

Ildgruben reinbeitedistrikt har gjennom de forskjellige inngrep gjort erfaringer at det generer mer forstyrrelser i områdene rund inngrepene. Her kan nevnes at bygging av veier gjør områder mer tilgjengelig for allmennheten både til friluftsliv, jakt og hyttebygging.

Ildgruben reinbeitedistrikt uttalte i distriktsplan februar 2000 følgende i punkt 2. avsnitt 5:

"Summen av alle inngrep som er foretatt, og de som allerede er kjent med kommer, gjør det stadig vanskeligere for oss å utøve vår næring. Arealet blir stadig redusert, og tålegrensen er snart nådd. Distriktet er derfor svært restriktive og tilbakeholdne i forhold til å gå med på større arealinngrep i de sentrale beiteområdene".

Når det gjelder de enkelte kraftutbygginger i Hemnes kommune ligger Bessedør kraftverk i Røssåga/Toven reinbeitedistrikt og blir ikke direkte berørt av Ildgruben rbd. Steikvassella kraftverk ligger i grenseområde mellom nevnte distrikt. Spjeltfjell kraftverk er i Ildgruben reinbeitedistrikt. Alle nevnte kraftverk berører konvensjonsbeitene til Umbyen sameby og vil derfor indirekte berøre Ildgruben reinbeitedistrikt. Utbyggingen av disse kraftverk vil få konsekvenser for Ildgruben reinbeitedistrikt med forstyrrelser i område kan gjøre at bruken for Umbyen sameby vil bli vanskelig og dermed påføre ett større beite press mot Ildgruben reinbeitedistrikt beiteområder lengre nord og vestover. Det kan også virke negativt for den fordeling av beiteområder med tanke på de pågående konvensjonsforhandlinger mellom Norge og Sverige.

De to kraftverk i Rana kommune Ågskaret og Grønnfjellåga kraftverk.

Grønnfjellåga kraftverk er det kraftverket som har minst negativ betydning for reindriften. Men satt i sammenheng med kraftverk i Messingåga og eventuelt planer til Statkraft om utbygging av Koppervatnet, Jordbekkvatnet og Lappsættjønna, blir det fort spørsmål om større og flere kraftlinjer og eventuelt flere anleggsveier osv. Ildgruben reinbeitedistrikt mener derfor at en må se alle prosjektene under ett, når det gjelder konsekvensene for reindriften i område.

Ildgruben reinbeitedistrikt hadde ikke noen store innvendinger i høringen til kraftverk i Messingåga, men samlet med alle andre planer om utbygging stille saken seg mer komplisert når det stadig dukker opp nye prosjekt i samme områdene.

Ågskaret kraftverk er tenkt plassert i et nokså uberørt område isolert sett, men dog ikke langt fra kraftverket i Urlandåga. Ildgruben reinbeitedistrikt har vært i møte med Ambiente om planene i Ågskaret. Fra reinbeitedistriktet er det nødvendig med befarings i område, spesielt for å kunne se på at de naturlige trekkveier for rein ikke blir forstyrret og prøve se for seg at inngrepet ikke blir dominerende og forstyrrende for rein når den beiter i område. Vei, rørgate og eventuelt kraftlinjer er også ting man må se nærmere på. Anleggsveier nær bebyggelse, innmark, jernbane og større veier virker gjerne som en transportstrekke for rein slik at de kommer inn i slike områder som ikke er ønskelig, det kan fort skape uheldige situasjoner når rein kommer på større veier og jernbane.

Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å befare de enkelte planene til kraftverk for eventuelt konsesjon gis. Ildgruben reinbeitedistrikt mener at en bør se alle prosjektene i sammenheng og at NVE som konsesjons giver må være behjelpelig med slik at reindriften ikke blir skadelidende."

I brev av 09.11.2006 kom **Reindriftsforvaltningen Nordland** med følgende tilleggsuttalelse:

"Helhetlig vurdering av småkraftverk

Reindriftsforvaltningen Nordland har mottatt søknader på en rekke småkraftverk de siste månedene. En del av disse prosjektene berører Ildgruben reinbeitedistrikt, og vi har tidligere gitt uttalelse til disse.

Ildgruben reinbeitedistrikt var på befaring av flere småkraftverkplaner i uke 41, sammen med bl.a. representanter fra NVE. I etterkant av disse befaringene har Reindriftsforvaltningen mottatt både muntlig og skriftlig henvendelse fra reinbeitedistriktet. I følge Ildgruben reinbeitedistrikt viste befaringene at de planlagte småkraftprosjektene var mer omfattende og inngripende i reindriftens beite- og driftsmønster enn distriktet var klar over da de uttalte seg til planene en for en. Det kan oppfattes slik at det ikke fantes et godt nok grunnlag for å forstå omfanget og konsekvensene for reindriften ut fra det skriftlige materialet som lå ved søknadene.

*Ildgruben reinbeitedistrikt har skrevet et eget brev til oss om dette, jf. vedlagt kopi av brev datert 24. oktober 2006. Hovedinnholdet i brevet er at Ildgruben først etter befaringene har fått oversikt over konsekvensene av småkraftplanene som berører dem. Ildgruben reinbeitedistrikt vil på det sterkeste anmode NVE om ikke å gi konsesjon for bygging av **Messingåga, Ågskaret, Spjeltfjell, Bessedør og Steikvasselv** kraftverk. Samtidig kan de godta **Skamdalen og Grønnfjell** kraftverk.*

Distriktet har en del merknader til prosjekter som har vært ute på høring tidligere. Bl.a. er de opptatt av at det ikke bygges nye veier inn i områdene dersom det blir gitt tillatelse til utbygging. Andre forhold som påpekes, er forstyrrelser i forbindelse med anleggs- og vedlikeholdsarbeid og ved at andre bruker anleggsveiene, nye kraftlinjer og stenging av trekk- og flyttleier. Det vises for øvrig til vedlagte kopi av brev fra Ildgruben reinbeitedistrikt.

Reindriftsforvaltningen vil gjøre oppmerksom på at det i forbindelse med befaringene er klarlagt at noen prosjekter berører reindriftens trekk- og flyttleier (som har et eget vern i reindriftsloven § 10.4, annet ledd). Dette gjelder Ågskaret kraftverk der inntaksdammen ser ut til å kunne demme ned en naturlig trekkvei for rein. Det samme gjelder ved inntakene i Bessedør, Spjeltfjell og Steikvasselv kraftverk. Dette har vi også påpekt tidligere for en del av prosjektene. Reindriftsforvaltningen mener at det må avklares om det finnes alternative løsninger dersom disse prosjektene skal kunne godkjennes. Dersom prosjektene opprettholder løsninger som stenger reindriftens trekk- og flyttleier, mener Reindriftsforvaltningen at disse ikke bør få tillatelse til utbygging. Vi viser for øvrig til reindriftslovens bestemmelser og de prosedyrer som kreves når det gjelder tiltak som stenger reindriftens trekk- og flyttleier.

Kraftutbyggingsøknadene i bl.a. Ildgruben reinbeitedistrikt viser at det er et klart behov for en bedre samordning av behandlingene av småkraftsøknader. Dette har vi påpekt i flere av våre tidligere uttalelser til NVE. Det gjelder også i andre reinbeitedistrikt i Nordland.

Flere av søknadene vi får på høring er dessuten preget av at det ikke er samlet inn opplysninger om reindriftens bruk av arealene, selv om noe av dette finnes ganske lett tilgjengelig på Reindriftsforvaltningens hjemmesider. Derfor foreligger det ofte et for dårlig vurderingsgrunnlag på reindrift.

Reindriftsforvaltningen sentralt har i brev av 31.09.06 til NVE tatt opp forholdet mellom kraftutbygging, reindriftsfaglige vurderinger og behovet for retningslinjer. Forholdene i Nordland viser at det snarest bør gjøres noe på dette området. Situasjonen må være lite tilfredsstillende både for reindriften, tiltakshaverne og NVE."

Ildgruben Reinbeitedistrikt kom med tilleggsuttalelse i brev av 15.11.2006. Vi siterer opplysninger som er aktuelle for denne saken og konsesjonssøknaden for Skamdalen kraftverk lenger ned i samme vassdrag:

"Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å bruke muligheten til å komme med en del merknader til de planlagte kraftverksakene i Rana og Hemnes kommuner, nå i etterkant av de befaringer som er gjort.

Ildgruben reinbeitedistrikt er ett av de reinbeiteområder i Norge som har mest inngrep av både hyttebygging, vassdragsutbygging, vei utbygging, og jakt og friluftsliv. Vassdragsutbyggingen på 60-tallet er en stor medvirkende årsak til at før uberørte områder ble tilgjengelig for hyttebygging og jakt og friluftsliv, gjennom et nettverk av anleggsveier i forbindelse med vassdragsutbyggingen.

Distriktet vil på det sterkeste be NVE om ikke gi konsesjon til bygging av Messingåga, Ågskaret, Spjeltfjell, Bessedør og Steikvasselv kraftverk.

[...]

Ågskaret kraftverk

Distriktet vil ikke at det bygges nye veier i område. Når det gjelder område innenfor inntaket er distriktet redd for at naturlig trekkvei for rein blir oversvømt.

Skamdalen kraftverk

Ingen merknader.

[...]

Noen flere momenter som distriktet går imot:

- *Veier til kraftstasjon og inntaksdam.*
- *Beiteforstyrrelser i område under anleggsperioden.*
- *Stenging av trekk og flyttveier.*
- *Forstyrrelser i område under vedlikehold og tilsyn av kraftverk.*
- *Forstyrrelser ved at andre bruker veier til anleggene.*
- *Nye kraftlinjer.*

Distriktet har også erfaring som viser at kraftutbygging medfører at utbygging av større kraftlinjer både på de lokal - regionale kraftlinjenettet. Det vil vel være utenkelig å tro at grunneierne til det enkelte kraftverk skal utnytte kraften lokalt, man vil vel tro at det også vil bli aktuelt med større kraftlinjenett ut i fra disse anlegg.

Når det gjelder Grønnfjell og Skamdalen kraftverk har ikke distriktet noen merknader."

Naturvernforbundet i Nordland uttaler i brev av 17.08.2006:

"Naturvernforbundet i Nordland har vurdert søknaden i forhold til naturverdier. Området har få og ubetydelige tekniske inngrep. Fossefallene sikrer naturtyper som blir stadig mer sjeldne i Nordland og Rana i særdeleshet. De store kraftutbygginger og nå den intense jakt på gjenværende fossefall tilsier at man bør være særlig restriktiv når det gjelder nye inngrep.

Inngrepsfrie områder

Tekniske inngrep har redusert arealet og antallet villmarksprega områder (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) i Norge de siste 100 år. I perioden 1988 – 2003 mista Nordland 701 km² villmarksprega områder, mer enn noe annet fylke i Norge. I samme periode mista Nordland 978 km² inngrepsfrie naturområder (> 1 km fra tyngre tekniske inngrep), også dette mer enn noe annet fylke i Norge.

Byggingen av Ågskar kraftverk vil i følge konsesjonssøknaden føre til reduksjon av 0,6 km² av INON sone 2, samt 0,25 km² av INON sone 1. Fossefallene med rik fossevegetasjon gjør området svært verdifullt med store naturverdier. Dette er sammen med at hele området er preget av skånsom bruk og lite synlige inngrep må tillegges avgjørende vekt i helhetsvurderingen.

Biologisk mangfold

I området som blir påvirket av denne kraftutbyggingen, finner vi flere fossesprøytoner, bekkekløfter, høgstaudebjørkeskog og urskog/gammelskog. Naturtypen urskog/gammelskog er i brev fra DN 03.06.02 om "Klassifisering av truede og hensynskrevende naturtyper" klassifisert som trua naturtype, mens fossesprøytoner, bekkekløfter og bjørkeskoger med høgstauder er klassifisert som hensynskrevende naturtyper.

Rapporten om biologiske forhold synes lite grundig og faglig svak. Rapporten sier at det ikke er påvist nasjonale rødlistearter i området. Vi er sterk kritisk til dette, da store deler av områdene ikke er undersøkt siden de var utilgjengelig. Rødlistearter, spesielt moser knyttet til fossesprøytoner, kan være svært vanskelig å finne og krever spesialkompetanse. Det lite sannsynlig at en ved å studere fossesprøytoner på avstand vil greie å finne rødlistede arter. Med den rike floraen som er i området for øvrig, regner vi det som sannsynlig at også fossesprøytonene og bekkekløftene vil være rikt utformet.

Det skrives videre "For fuktighetskrevende arter som moser, lav med mer vil et vedvarende skogsbilde langs elvestrengen være av betydning, og delvis kunne kompensere for redusert vannføring. En minste vannsføring vurderes samlet sett ikke å gi noen vesentlig positiv betydning for det biologiske mangfoldet." Vi er sterkt uenig i dette. Dette holder ikke faglig mål og vi krever uavhengig dokumentasjon for påstanden.

Den største trusselen mot fossesprøytoner og bekkekløfter er reduksjon i vannføringen, og et vedvarende skogsbilde vil ikke kunne kompensere for redusert fuktighet. En minste vannsføring vil sannsynligvis ikke kunne opprettholde miljøet slik det er, men vil være et positivt bidrag.

I St.meld. nr. 25 (2002-2003) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand", er det satt som et strategisk mål at "naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldets fortsatte utviklingsmuligheter". Det er satt som et nasjonalt resultatmål at "I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes." Vi vurderer ikke en realisering av Ågskar kraftverk som forenelig med dette målet, og går derfor i mot denne utbyggingen.

Den biologiske rapporten sier at fisk ikke blir skadelidende, da det ikke finnes fisk på strekningen mellom inntaket og kraftverket. Vi vil imidlertid peke på at det i tørre perioder legges opp til start/stopp kjøring, noe som også vil påvirke områdene nedstrøms med redusert vannføring i stopp-periodene. Dette vil sannsynligvis få uheldige konsekvenser for fisk nedstrøms kraftstasjonen. Krav om minste vannsføring vil hjelpe på dette.

Konklusjon

Naturvernforbundet i Nordland anbefaler at det ikke gis konsesjon til Ågskar kraftverk da det her finnes mange trua og hensynskrevende naturtyper, samt bevaring av inngrepsfrie områder. Vi minner også om at vi har et kraftoverskudd i Helgeland/Salten på vel 40 %, og det er ingen linjekapasitet som kan føre ny kraft ut av distriktet. Det er derfor ingen samfunnshensyn som taler for et slikt naturinngrep.

Om det velges å gå i mot vår anbefaling, krever vi ny utredning om biologiske forhold og ny høringsrunde."

Rana Jeger og Fiskerforening uttaler i brev av 06.09.2006:

"Rana JFF finner ikke noen grunn til å motsette seg denne enkeltutbyggingen i Skamdalselva. Men når en ser samlet på den voldsomt store mengden av utbyggingssøknader som foreligger pr.tiden finner vi det svært vanskelig å ta standpunkt verken for eller mot.

Styret i Rana JFF mener at det nå er på tide at det fremlegges en samla plan for utbygging av vannkraft i Norge, først da er det mulig å ta stilling til hva som kan slippes gjennom og hva som bør stoppes."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 14.09.2006 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"1. Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen i Nordland, (FM), har i brev til NVE datert 29.6.2006 fremmet sine synspunkter. Fylkesmannen viser til Soria Moria erklæringen og forsøker å danne et bilde av at den sittende regjering er mot slik vassdragsutbygging. Utbygger er av den oppfatning at den omsøkte utbyggingen passer meget godt inn i den type utbygginger som regjeringen ønsker. Tiltaket har relativt sett små konsekvenser på biologisk mangfold og disse bør kunne kompenseres med avbøtende tiltak.

Biologisk mangfold

Utbyggers biolog Terje Nordvik mener biologisk mangfold rapporten er utført i henhold til gjeldende retningslinjer og omhandler aktuelle tema. Det er riktig at noen fossesprøytoner ikke er undersøkt på nært hold, fordi de var svært vanskelig tilgjengelige og nærmere undersøkelser hadde vært beheftet med risiko for alvorlig ulykke. Merk at naturtypen urskog/gammelskog som FM fremhever ikke er ekte urskog/gammelskog, men kun urskogpreget granskog som i følge grunneieren ble plantet av hennes forfedre tidlig på 1900 tallet.

Utbygger minner om at det er mye hogstmoden skog i området. Skogen er ikke fredet og grunneier kan, dersom hun bestemmer seg for det, starte skogsdrift i berørt område uten nærmere tillatelser. Det blir derfor "noe søkt" å bruke hensynet til denne naturtypen som argument mot en vassdragsutbygging.

Imidlertid er utbygger av den oppfatning at ved en godt planlagt og gjennomført utbygging med skånsom og hensynsfull anleggsdrift, så burde det være plass til både kraftverk og evt. hensynskrevende naturtyper. Det er også usikkert om kraftverket vil komme i konflikt med den aktuelle skogteigen fordi kraftstasjon og vei blir liggende i utkanten av skogteigen samt at mesteparten av skogen som må ryddes for å gi plass til utbyggingen allerede er felt av storm.

Utbygger mener at hensynet til biologisk mangfold kan ivaretas ved et nøkternt pålegg om minstevannføring samt at skogbilde langs berørt elvestrekning bevares og mener dette burde ivareta fukttilførselen i denne delen av terrenget. Husk at det også kommer inn en bekk fra fjellet på nord side av elva like nedstrøms planlagt inntaksområde. Det er ikke uvanlig med svært lite vann i elva. I følge grunneieren kan man i tørre perioder gå tørrskodd over elva. Vinterstid er som regel hele fossen frosset, også i fossesprøytonene.

Dersom det pålegges minstevannføring, foreslår utbygger at denne settes lik alminnelig lavvannsføring som for Skamdalselva ved kote 390 er beregnet til 27 l/s, (LAVVANN NVE), evt. med redusert minstevannføring i vinterhalvåret.

2. Statens vegvesen

Kraftverket vil bruke eksisterende avkjørsel og skogsvei ved Forneset. Det blir således ingen endringer på eksisterende avkjørsel som grenser opp mot E6. Det vil bli søkt om utvidet bruk dersom dette kreves. Tillatelse til bruk av eksisterende skogsveier er innhentet hos aktuell grunneier.

3. Sametinget

Det er positivt at Sametinget ikke har spesielle merknader til planforslaget.

Utifra beliggenhet og ellers kjente forhold kan ikke Sametinget se at det er fare for at dette tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner og har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget.

Sametinget minner imidlertid om aktsomhetsplikten, noe som kommer til å bli ivaretatt under utbyggingen.

4. Reindriftsforvaltningen i Nordland

Reindriftsforvaltningen Nordland har ingen konkrete negative bemerkninger til dette prosjektet, men har grunnet mange planlagt prosjekter i området en restriktiv holdning til småkraftutbygging, mer på generelt grunnlag. Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å befare de enkelte planene før evt. konsesjon gis. Reindriftsforvaltningen ønsker å bli tatt med på råd i gjennomføringen av prosjektet samt at det holdes god kontakt med reinbeitedistriktet under gjennomføringen av prosjektet, noe utbygger mener burde være uproblematisk. Utbygger er ikke avvisende til at anleggsveien stenges med låst bom slik Reindriftsforvaltningen foreslår. Ambiente har på eget initiativ hatt møte med reinbeitedistriktet og orientert om planene, noe som viser at utbygger er innstilt på å ha en god dialog med reindriften i området.

5. Rana kommune

Utbygger er glad for at Miljø- plan- og ressursutvalget (MPR) i Rana kommune enstemmig stiller seg positive til utbygging av kraftverket.

Vi gir her et utdrag av kommunens vurdering:

“Dette prosjektet berører et villmarkspreget område, med høye fjell og mektige fossefall, og med skog som det omtrent ikke har vært hogd i de siste 100 år. Men i kommunens naturdatabase er det ingen registreringer for det berørte området.

Selv om dette er et vakkert og storslått naturområde som ikke er spesielt vanskelig tilgjengelig, er det svært lite benyttet av turgåere. Bortsett fra grunneiernes bruk av området til jakt og fritidsformål er det få spor å se av andre brukere. En av årsakene til

at området brukes lite, kan være at det er avsides, og at det er bratt og tungt å komme seg videre opp på fjellet fra både Ågskardet og Mastutofta.

Det er registrert et område på ca. 10 daa med urskogpreget granskog i nærheten av den planlagte kraftstasjonen. En mindre del av denne granskogen er vindfelt, trolig av stormen Narve sist vinter. Både atkomstvei og kraftstasjon kan legges på en slik måte at denne skogen i liten grad blir berørt. I nærheten av hytta er det et plantefelt med granskog på ca. 10 meters høyde.

En utbygging vil utvilsomt ha en negativ innvirkning på området. Men de negative konsekvensene kan begrenses på flere måter.

- *Først og fremst må det settes krav om minstevannføring i den berørte elvestrekningen hele året.*
- *Det må tas hensyn til bestandet med urskogpreget granskog ved plasseringen av kraftstasjon og anleggsveien.*
- *Rørgata må graves ned.*
- *All skog i inntaksmagasinet må hogges og fjernes.*
- *Strømmen bør føres ut av området gjennom jordkabel, og ikke gjennom ei ny kraftlinje.*

Selv om området blir negativt påvirket, vil en utbygging også ha positive virkninger for fremtidig bruk av området. I og med at det blir en traktorveg til kraftstasjonen, og videre en enkel vei opp til inntaksdammen, vil det lette atkomsten for de fleste, og trolig føre til mer bruk av området.

Tross alt utgjør det arealet som blir berørt av en utbygging bare en liten del av det store og flotte villmarkspregede skog- og fjellområdet i Skamdalen-Ågskardalen."

Utbygger er innstilt på å imøtekomme kommunens forslag for å begrense noen av tiltakets negative konsekvenser:

- *Utbygger avviser ikke en minstevannføring slik kommunen krever, men ber om at kravet til minstevannføring settes lavest mulig grunnet økonomi og driftsmessige ulemper, spesielt vinterstid.*
- *Vi er innstilt på at hele rørledningen nedgraves, men må ta forbehold dersom det er kortere strekninger der terrengforholdene gjør at dette vil utløse uforholdsmessig store ekstrakostnader.*
- *All skog i inntaksmagasinet hogges og fjernes.*
- *Kraften føres ut av området i jordkabel.*

Skånsomme inngrep og god byggeskikk vil ligge til grunn for utbyggingen. Anleggsveien vil bli utformet i samråd med skogbruksmyndighetene i kommunen.

6. Naturvernforbundet i Nordland

Naturvernforbundet i Nordland går mot påfallende mange slike prosjekter på mer eller mindre generelt grunnlag. Vi har valgt å ikke kommenterer Naturvernforbundets høringer siden de er kopiert fra fylkesmannen og viser i stedet til våre kommentarer angjeldende FM.

7. Rana Jeger og Fiskeforening

Utbygger er glad for at Rana JFF ikke motsetter seg utbyggingsplanene. Rana JFF synes det er mange slike prosjekter under planlegging og mener det nå er på tide at det fremlegges en samla plan for utbygging av vannkraft i Norge.

8. Nordland fylkeskommune

Utbygger er glad for at Nordland fylkeskommune stiller seg positive til planene og er innstilt på å imøtekomme krav til minstevannføring, at jordkabel benyttes i stedet for luftlinje, samt at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av prosjektet.

Utbyggers sluttkommentarer

Utbygger har siden 2004 jobbet med utvikling av prosjektet Ågskar kraftverk. Rana kommune ble i tidlig fase orientert om planene og utbygger føler at samarbeidet med kommunen har vært meget bra. Saksbehandler Bjørnar Bergh (skogbrukssjef) hos Rana kommune har vært på befaringsammen med utbygger/grunneier.

Ågskar kraftverk vil produsere og omsette ca 5,8 GWh ny fornybar kraft årlig og få tilsvarende inntekter tilbake. Tiltaket er ønsket av regjerende myndigheter som sterkt har oppfordret til nettopp å utvikle og bygge slike kraftverk.

Det vil bli lagt ned rundt 11 - 12 mill kroner i investeringer og en slik utbygging vil gi betydelige positive ringvirkninger for lokalsamfunnet spesielt i utbyggingsfasen, men også i driftsfasen. Kraftverket vil bli eid av grunneierne selv samt Ranakraft AS som også har 100 % lokalt eierskap, noe som styrker næringsgrunnlaget og bosettingen i Rana kommune.

Utbygger er av den klare oppfatning at fordelene ved tiltaket klart overstiger ulempene og at det bør kunne gis konsesjon for å gjennomføre planene i hovedsak som ønsket.

Vi er glade for at prosjektplanene ikke har fått større negative kommentarer, og de ulike høringsuttalelsene er forsøkt tilfredsstilt i størst mulig grad. På vegne av utbygger håper vi at den videre behandlingsprosessen av søknaden blir så rask og smidig som mulig, slik at anleggsarbeidene kan starte tidligst mulig i 2007."

Søker har i e-post datert 21.09.2006 videresendt en e-post fra grunneier v/Ole Johnny Pettersen i forbindelse med urskogen/gammelskogen i Ågskaret:

"Må oppklare en liten misforståelse. Ågskaret ble fraflyttet ca. 1900 og det meste av skogen ble angivelig HUGGET da. Gunn Forsbøes forfedre ble grunneier mye senere (tror det var på 50-tallet), og mye av nåværende skog ble plantet da. Om skogen i det urskoglignende feltet ble plantet da; eller er naturlig gjenvekst er usikkert, men historiske kilder forteller at skogen ble hugget før eierne utvandret til Amerika ca. 1900 (dette burde gi indikasjoner på hvor gammel skogen kan være)."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Ågskarkraft SUS er et selskap under stiftelse med det formål å drive med produksjon og salg av elektrisk kraft fra Skamdalselva. Ågskarkraft eies av grunneierne og Ranakraft AS. Grunneierne vil beholde eiendomsretten til fallet som leies bort til Ågskarkraft på langsiktig avtale.

Om søknaden

Ågskarkraft SUS søker om tillatelse etter:

- vannressursloven § 8 til å bygge Ågskar kraftverk i samsvar med fremlagte planer.
- energiloven til å installere en generator på inntil 1,6 MW i Ågskar kraftverk med nødvendige elektriske anlegg og kraftlinjer.
- forurensningsloven til å gjennomføre tiltaket.

Beskrivelse av området

Skamdalselva ligger om lag 15 km sørvest for Mo i Rana i Rana kommune i Nordland. Vassdraget har nedbørsfeltet sitt i Ågskardalen opp mot Rostafjellet, og har utløp i Ranafjorden like øst for utløpet av Finneidfjorden.

Området består grovt sett av et alpint dalføre med mange bekker og små vann, omkranset av fjellformasjoner i nordre og søndre del. Fjellene i området når opp i ca. 1000 moh., med Ramskardtinden i nord som det høyeste punktet (992 moh.). Skogvegetasjonen kommer inn i nordvestre del fra ca. kote 500, hovedsakelig som lauvskog, med bjørk som dominerende treslag. Skamdalselva er middels til sterkt masseførende/gravende og det er flere fossefall, bekkekløfter og gjel på strekningen.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Prosjektområdet er i beskjeden grad preget av menneskelig aktivitet. Det går en sti delvis langs elva som ender nært opptil planlagt kraftstasjon. Stien er forbundet med en traktorvei ved Høghaugen. Nærområdene langs aktuell elvestrekning har til nå ikke vært gjenstand for moderne skogsdrift, mens lavereliggende områder i større grad er preget av næringsmessig skogbruksaktivitet med til dels store flatehogster og ulike skogskjøtselstiltak. To kraftlinjer krysser Skamdalselva et godt stykke nedenfor planlagte kraftstasjon. Elva har i eldre tider blitt benyttet til bl.a. møllebruk i forbindelse med bosetting ved Ågskardet. Det foreligger en konsesjonssøknad for Skamdalen kraftverk som er til behandling parallelt med Ågskar kraftverk. Dette kraftverket vil utnytte fallet i den nederste delen av elva før utløp i fjorden. For øvrig er det bygd et småkraftverk i naboelva Urlandåga som ble idriftsatt i januar 2005.

Teknisk plan

Nedenfor presenteres et kort sammendrag av de tekniske planene for Ågskar kraftverk.

Inntak

Inntaket er forutsatt etablert på kote 390 og er planlagt i betong. Damterskelen får en maksimal høyde på 2-3 meter og bredde på ca. 20 meter. Neddemt areal blir på ca. 200 m².

Rørgate

Fra inntaket føres vannet i en 900 meter lang rørgate med diameter på 0,6 meter. Rørgaten vil i hovedsak bestå av tildekket rør i grøft, eventuelt med unntak av steder hvor det er sammenhengende bart fjell. Der røret må legges i dagen er det planlagt å montere røret på fundamenter, eventuelt blir det lagt mot avrettet underlag og fiksert med klammer. Røret vil bli forsøkt tildekket i hele sin lengde med lokale løsmasser fra området.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er forutsatt plassert ved Skamdalselva på kote 185. Det installeres en peltonturbin med effekt på inntil 1,6 MW. Med en fallhøyde på 205 meter får turbinen en slukeevne på $1,0 \text{ m}^3/\text{s}$. Minste slukeevne vil ligge på $0,05 \text{ m}^3/\text{s}$. Til sammenligning er årlig middelvannføring ved inntaket estimert til ca. $0,68 \text{ m}^3/\text{s}$. Kraftstasjonsbygget vil dekke en grunnflate på ca. 60 m^2 .

Elektriske anlegg

Ågskar kraftverk vil bli installert med en generator med en ytelse på 1,8 MVA og en spenning på 0,4 kV. Transformatoren får en ytelse på 2,0 MVA og en omsetning på 0,4/22 kV. I søkers kommentar til høringsuttalelsene bemerker tiltakshaver at kraften tilknyttes eksisterende 22 kV kraftlinje via en ca. 1,5 km lang jordkabel. Søker har vært i kontakt med Helgelandskraft AS (HK) som er områdekonsesjonær. Ifølge søker fikk de bekreftet at det er ledig kapasitet i nettet til å motta kraften fra Ågskar kraftverk jf. samtale med HK den 16.01.2006. Dersom det gis konsesjon til utbygging forutsetter derfor NVE at det fortsatt er kapasitet i nettet til å motta kraften.

Veier

Eksisterende veier i området fra tidligere skogsdrifter må oppgraderes og forlenges. Forlengelsen av veien til kraftstasjonen vil bli ca. 0,7 km med bru over elva før stasjonen. Fra kraftstasjonen skal det bygges en ca. 0,9 km lang anleggsvei opp til inntaket. Denne veien legges mest mulig i samme trasé som tilløpsrøret.

Massetak og deponi

Mesteparten av grøftemassene er forutsatt brukt til gjenfylling/overfylling av røret og til veibygging. Det er ikke forventet at det vil bli behov for massedeponier i terrenget.

Hydrologiske virkninger

Kraftverket vil utnytte et nedbørfelt på $11,2 \text{ km}^2$ med en estimert middelvannføring på ca. $0,68 \text{ m}^3/\text{s}$ ved planlagt inntak. Alminnelig lavvannføring er beregnet til $0,027 \text{ m}^3/\text{s}$, mens 5-persentil sommer- og vintervannføring er oppgitt til å være hhv. 0,2 og $0,02 \text{ m}^3/\text{s}$.

Nedbørfeltet til vassdraget er relativt høytliggende. Årsavrenningen har et forløp med karakteristisk vår- og sommerflomsesong, men det kan forekomme store flommer til alle årstider. Lavest vannføring er det på ettervinteren.

Det er ikke foreslått slipp av minstevannføring i søknaden, men i kommentar til høringsuttalelsene åpnes det for slipp av alminnelig lavvannføring på 27 l/s i sommersesongen. En ev. utbygging vil redusere vannføringen vesentlig utenom flomperiodene. I et normalår vil det være overløp over dammen i 68 dager, og i 110 dager vil vannføringen være mindre enn minste slukeevne i kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

Gjennomsnittlig kraftproduksjon i Ågskar kraftverk er av søker beregnet til 5,8 GWh fordelt på 1,4 GWh vinterkraft og 4,5 GWh sommerkraft. Byggekostnadene er beregnet til 11,4 mill. kr per 01.01.2002. Dette gir en utbyggingspris på 1,95 kr/kWh. Med den generelle kostnadsveksten som har vært i markedet, vil prisen trolig ligge noe høyere nå.

I forhold til ressursutnyttelsen har ikke NVE noen innvendinger til omsøkt prosjekt. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Arealbruk og eiendomsforhold

En utbygging vil innebære en samlet arealbruk på 18 dekar. Det vesentligste av dette vil være rørgatetrasé (6 dekar), vei til kraftstasjon (6 dekar) og jordkabeltrasé (4 dekar). Ut over dette vil inntaksdammen og kraftstasjonsområdet ta i bruk et areal på én dekar hver. Etter at rørgaten og jordkabelen er gravd ned vil imidlertid disse arealene være tilgjengelige.

Grunneier Gunn Forsbø er rettighetshaver til både fallrettigheter og arealer som er nødvendig for å bygge kraftverket. Ågskarkraft vil stå som eier og driver av kraftverket, og dette selskapet eies av Forsbø og hennes familie samt Ranakraft AS.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Utbyggingsområdet er plassert i kategorien LNF-1 område i kommuneplanens arealdel. Dersom det blir gitt tillatelse til utbygging, må søker få avklart forholdet til arealplanen direkte med kommunen.

Samlet plan (SP)

Skamdalselva er ikke behandlet i SP, og det er ikke kjennskap til andre vannkraftprosjekter som kan komme i konflikt med dette prosjektet.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget inngår ikke blant de vassdrag som er vernet.

Andre verneplaner

Nærmeste verneområde rundt prosjektområdet er Holmholmen naturreservat (fuglereservat). Området ligger ca. 6 km unna planlagt kraftstasjonsområde.

Inngrepssfrie områder

En utbygging vil innebære at et INON-område i sone 2 (1-3 km fra inngrep) blir redusert med ca. 0,6 km², og områder i sone 1 (3-5 km fra inngrep) reduseres med ca. 0,25 km².

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke vurdert i forbindelse med etablering av nasjonale laksevassdrag.

Saksbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter § 8. Den 10. desember 2004 fikk NVE delegert myndighet til å gi konsesjon for kraftutbygging med installert effekt inntil 10 MW. Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overtygger skadene for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. vrl. § 25.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring til kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen, berørte statlige forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner. NVE har vært på befaring sammen med representanter fra Rana kommune, Fylkesmannen, Ildgruben reinbeitedistrikt, Naturvernforbundet, søker og grunneiere den 10.10.2006. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedpunktene i uttalelsene:

Rana kommune er positive til søknaden, men stiller krav om minstevannføring hele året. Tiltakshaver må pålegges å fremlegge dokumentasjon på at kravet om minstevannføring overholdes i driftsfasen. Kommunen krever at rørgaten nedgraves/tildekkes, og at skader på terrenget som følge av transport/anleggsdrift utbedres. All skog i inntaksdammen må fjernes. Rana kommune mener at kraften bør føres ut av området gjennom en jordkabel, og ikke gjennom luftspenn. I tillegg må tiltakshaver søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel før arbeidet kan igangsettes.

Fylkesmannen i Nordland (FM) anbefaler at det ikke gis konsesjon til Ågskar kraftverk da det primært finnes mange trua og hensynskrevende naturtyper, og at kartleggingen av det biologiske mangfoldet er mangelfull. Dersom det velges å gå i mot FM's anbefaling og det likevel gis konsesjon, mener FM at:

- det må settes krav om ei minstevannsføring som opprettholder fossesprøytsoner og bekkekløfter. Den bør tilpasses variasjonen gjennom sesongen, og settes lavere enn den beregnede minstevannsføringen på vinteren og høyere på sommeren.
- at kraftstasjonen/rørgate legges utenfor området med gammelskog/urskog.

Nordland fylkeskommune v/Fylkesrådet anbefaler at det gis konsesjon for utbygging av Ågskar kraftverk. Tiltaket vil ifølge fylkeskommunen ikke medføre negative konsekvenser for regionale frilufsinteresser. Fylkeskommunen ber om at det settes krav om minstevannføring og at jordkabel benyttes til uttransportering av produsert kraft. De ber også om at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og gjennomføring av tiltaket. Ellers minner de om aktsomhets- og meldeplikten etter kulturminnelovens § 8, 2. ledd.

Statens vegvesen, Region nord mener Ågskarkraft AS ikke har vist hvor adkomst fra offentlig veg (E6) til kraftstasjon skal være. De gjør oppmerksom på at det må søkes om avkjørselstillatelse fra Statens vegvesen i forbindelse med utvidet bruk av, eller ny avkjørsel fra E6. Statens vegvesen har ellers ingen merknader til søknaden.

Sametinget har vurdert beliggenheten og ellers kjente forhold, og kan ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. De minner om aktsomhets- og meldeplikten etter kulturminnelovens (kml.) § 8, 2. ledd, og bemerker at pålegget må videreformidles til de som skal utføre arbeidet i marken. Sametinget minner også om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet ifølge kml. § 4 annet ledd.

Reindriftsforvaltningen Nordland presiserer at Ildgruben reinbeitedistrikt er sterkt belastet med store vassdragsreguleringer og andre store arealinngrep fra tidligere. De er opptatt av at inngrep må ses i sammenheng fordi et enkelt kraftverk ikke alltid utgjør de store konsekvensene, men det er summen av alle som reindriften må forholde seg til. Reindriftsforvaltningen mener at dersom det gis konsesjon til utbygging, må det være en forutsetning at Ildgruben reinbeitedistrikt blir tatt med på råd ved gjennomføringen av prosjektet. I en supplerende uttalelse fra Reindriftsforvaltningen understrekes det at inntaksdammen til Ågskar kraftverk ser ut til å kunne demme ned en naturlig trekkvei for rein. De mener det må avklares om det finnes alternative løsninger dersom prosjektet skal kunne godkjennes.

Det vises for øvrig til reindriftslovens bestemmelser og de prosedyrer som kreves når det gjelder tiltak som stenger reindriftens trekk- og flyttleier.

Ildgruben reinbeitedistrikt kom en uttalelse som omhandlet flere prosjekter som berører deres distrikt. Når det gjelder denne saken ber de på det sterkeste om å ikke gi konsesjon til Ågskar kraftverk. Distriktet ønsker ikke at det bygges nye veier i området, og de er redd for at naturlig trekkvei for rein blir oversvømt i inntaksområdet. Det er også nevnt følgende momenter som innebærer at de går imot prosjektet: Veier til kraftstasjon og inntaksdam, beiteforstyrrelser i området under anleggsperioden og stenging av trekk- og flyttleier. De ønsker heller ikke forstyrrelser i området under vedlikehold og tilsyn av kraftverk, forstyrrelser ved at andre bruker veier til anleggene og etablering av nye kraftlinjer.

Naturvernforbundet i Nordland anbefaler at det ikke gis konsesjon til Ågskar kraftverk da det her finnes mange trua og hensynskrevende naturtyper, samt av hensyn til bevaring av inngrepsfrie områder. Naturvernforbundet minner også om at vi har et kraftoverskudd i Helgeland/Salten på vel 40 %, og det er ingen linjekapasitet som kan føre ny kraft ut av distriktet. Det er derfor ingen samfunnshensyn som taler for et slikt inngrep. Dersom det velges å gå i mot Naturvernforbundets anbefaling, krever de ny utredning om biologiske forhold og ny høringsrunde.

Rana Jeger og Fiskerforening finner ingen grunn til å motsette seg denne enkeltutbyggingen av Skamdalselva. Styret i Rana JFF mener at det nå er på tide at det fremlegges en samla plan for utbygging av vannkraft i Norge.

Tiltakets virkninger

Nedenfor er det gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skader/ulempes ved det planlagte tiltaket:

Fordeler

- En utbygging etter de planer som foreligger vil gi 5,8 GWh i ny årlig kraftproduksjon.
- Kraftverket vil bidra med inntekter til Ågskarkraft SUS og kommunen.
- Tiltaket vil føre til økt verdiskapning og aktivitet i lokalmiljøet.

Ulemper

- Skamdalselva får sterkt redusert vannføring på utbyggingsstrekningen store deler av året. Dette kan virke negativt inn på elvas og det tilgrensende terrengets biologiske liv og på landskapsbildet.
- Tiltaket innebærer fysiske inngrep i form av bygging av inntak, rørgate, kraftstasjon, atkomstvei og jordkabel.
- Anlegget vil kunne skape problemer for reindriften i anleggs- og driftsperioden.

NVEs vurdering

Bygging av Ågskar kraftverk vil gi ny kraftproduksjon og styrke næringsgrunnlaget til grunneier og Ranakraft AS. Den planlagte utbyggingen gjelder et kraftverk med inntaksdam i betong, hovedsakelig nedgravd rørledning, kraftstasjonsbygning, veier og tilkobling til eksisterende fordelingsnett. NVE vurderer prosjektet til å ha akseptabel lønnsomhet. Høringspartene er delt i synet på om det skal gis konsesjon til omsøkte utbygging.

Hydrologi

Utbygging vil gi sterkt redusert vannføring på den berørte elvestrekningen. Det er ikke forutsatt slipp av minstevannføring. Maksimal slukeevne til kraftverket er på 148 % av middelvannføringen. Elvestrekningen nærmest inntaket vil dermed tørlegges store deler av året. Restfeltet nedstrøms inntaket er på 0,8 km² og tilsig fra dette feltet vil i gjennomsnitt bidra med 0,029 m³/s ved stasjonen. De store flomvannføringene vil i liten grad bli påvirket av utbyggingene.

Det er etablert et lite vannverk lenger ned i Skamdalselva på ca. kote 88. Dersom det gis konsesjon til utbygging forutsetter NVE at drikkevannsforsyningen opprettholdes i tråd med kravene i drikkevannsforskriften både i anleggs- og driftsperioden.

Tilførsel av materiale fra sidebekker og utspyling av sedimenter fra inntaksdammen kan periodevis føre til pålagring av masser på den utbygde strekningen som følge av redusert vannføring. NVE mener at relativt hyppige flommer vil transportere sedimentene tilnærmet normalt etter idriftsettelsen av kraftverket.

Biologisk mangfold

Undersøkelsen av naturmiljøet på aktuell strekning påviste verdifulle naturtyper som kan bli berørt av en ev. utbygging. Miljørapporten omtaler fossesprøytoner, bekkekløfter, bjørkeskog med høgstauder og gammelskog/urskog av gran. Ifølge rapporten finner man den mest karakteristiske fossesprøytonen i tilknytning til det øverste fossefallet. Fossesprøytonen er omtalt som viktig, mens de andre naturtypene er omtalt som lokalt viktige. Ifølge miljørapporten er det ikke registrert nasjonale rødlistearter innenfor prosjektområdet. Videre vurderes tiltaket å kunne påvirke viktige naturtyper til dels negativt, og samlet vil tiltaket få middels negativ betydning.

Det er urskogpreget granskog i området ved planlagt kraftstasjon. Fylkesmannen (FM) påpeker at dette er en trua naturtype, mens fossesprøytoner, bekkekløfter og bjørkeskoger med høgstauder er klassifisert som hensynskrevende naturtyper. FM er kritiske til miljørapporten og finner det sannsynlig at fossesprøytonene og bekkekløftene kan være rikt utformet. I søkers kommentarer til høringsuttalelsene vises det til at skogen ved planlagt kraftstasjon ble plantet tidlig på 1900-tallet. I tillegg vil kraftstasjonen samt veien ligge i utkanten av denne naturtypen. Naturvernforbundet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging pga. de registrerte naturtypene i området. Dersom det gis konsesjon, krever Naturvernforbundet ny utredning om biologiske forhold og ny høringsrunde.

Sommeren 2006 ble det, i regi av NVE, gjennomført vegetasjonsanalyser i drøyt 30 vassdrag i Nordland og Troms hvor det foreligger planer om kraftutbygging. Undersøkelser i prosjektområdet til Ågskar kraftverk avdekket ingen rødlistede arter. Det ble funnet sprayvegetasjon og moser med kalkkrevende arter ved fossen like oppstrøms planlagt kraftstasjon. Ved fossen på ca. kote 320 ble det ikke funnet sprayvegetasjon, men det ble registrert kalkkrevende arter i kanten av elva. Det ble funnet vestlige moser som småstylte (*Bazzania tricenata*) og kystkransmose (*Rhytidiadelphus loreus*). Ellers var det ingen spesielle forekomster.

FM og Naturvernforbundet går imot utbygging bl.a. med henvisning til at det finnes mange trua og hensynskrevende naturtyper i prosjektområdet. Av naturtypene som er registrert er det fossesprøytonene og bekkekløftene som er direkte relatert til elvestrengen. NVE er enig med FM at det er viktig å sikre et tilstrekkelig antall lokaliteter med verdifulle naturtyper. I sin kartlegging av naturtyper (DN-håndbok 13, 2. utgave (oppdatert 2007)) prioriterer DN intakte fossesprutsoner som er velutviklet og av en viss størrelse samt lokaliteter med forekomst av rødlistearter. DN prioriterer også velutviklede bergkløfter med kontinuitet i tresjiktet og som er av en viss størrelse. I dette tilfellet er fossesprutsonene og bergkløftene relativt små og ikke særlig velutviklet. Videre er bare trivielle arter

observert. Dersom man streber etter å minimere inngrepene i gammelskogen og bjørkeskogen med høgstauder, vil ikke en ev. utbygging redusere verdien av disse naturtypene i vesentlig grad. Vi mener derfor at hensynet til disse naturtypene alene ikke tilsier avslag på søknaden. Krav om minstevannføring vil ytterligere avbøte på virkningene av tiltaket.

Artsdatabanken reviderte rødlistebasen i desember 2006, altså etter at konsesjonssøknaden og miljørapporten var ferdig utarbeidet. Det er registrert "ringer" på grantrær laget av tretåspett i flere gammelskogpartier. Tretåspett er klassifisert som "nær truet" i den reviderte rødlista. Tiltaket forventes ikke å forringe livsmiljøet for denne arten i nevneverdig grad. Det er viktig at tørre grantrær ikke hugges da tretåspetten trenger rikelig med dødt trevirke for å finne nok insekter.

Det er også registrert fossekall i Skamdalselva, og vassdraget er av en slik beskaffenhet at arten kan bruke dette til både hekking og matsøk. En utbygging av elvestrekningen uten slipp av minstevannføring vil etter NVEs oppfatning ha negative konsekvenser for livsgrunnlaget til fossekallen.

Det fremgår av søknaden at man i perioder med tilsig mindre enn minste slukeevne, planlegger å samle opp vannet i inntaksdammen, for så å kjøre det ut når det er fullt. Det vil i perioder medføre en hyppig opp og ned regulering av inntaksdammen og gi raske variasjoner i vannføringen nedstrøms utløp av kraftstasjonen. I perioder hvor det magasineres vann vil det også bli svært liten vannføring i Skamdalselva nedstrøms kraftstasjonen. NVE er i likhet med FM generelt skeptiske til denne typen "start-stopp" kjøring i tilfeller hvor kraftverket har utløp i en elv hvor det er fisk og andre akvatiske organismer.

Reindrift

Søker har planlagt å etablere inntaket til kraftverket på ca. kote 390. Ifølge søknaden bygges dammen i betong og får en høyde på om lag 2-3 meter og bredde på ca. 20 meter. Rett oppstrøms inntaket er terrenget forholdsvis flatt med bjørkeskog. Ildgruben Reinbeitedistrikt ber om at det ikke gis konsesjon til Ågskar kraftverk. De viser bl.a. til at det er en naturlig trekkvei for rein oppstrøms planlagt inntak som kan oversvømmes. Plassering av inntaket ble diskutert under sluttbefaringen høsten 2006. Ved å plassere inntaket litt lengre nedstrøms i vassdraget (ca. 10-15 meter), vil neddemt areal reduseres. Også her var det mulig å fundamentere inntaksdammen til fast fjell. Dersom det gis konsesjon til utbygging, mener NVE det er viktig å minimalisere inngrepene i dette området av hensyn til reindriftsinteressene.

Både Reindriftsforvaltningen Nordland og Ildgruben Reinbeitedistrikt poengterer at inngrep må ses i en større sammenheng, fordi selv om ett enkelt kraftverk ikke alltid utgjør de store forskjellene vil derimot summen av flere få store konsekvenser. NVE var i møte med Reindriftsforvaltningen Nordland og Ildgruben Reinbeitedistrikt den 20. juni 2007, i forbindelse med konsesjonssøknader for småkraftverk som berører distriktet. På møtet ble de ulike søknadene diskutert i tillegg til sumvirkninger for reindriften.

På møtet presiserte reinbeitedistriktet at rørgatetraseen vil kunne fungere som en transportstrekke for rein slik at de kommer inn i områder som ikke er ønskelig. Distriktet er også motstandere av at det bygges nye veier da dette gjør området mer tilgjengelig for allmennheten både til friluftsliv, jakt og hyttebygging. NVE mener reindriftnæringens interesser kan ivaretas gjennom avbøtende tiltak. Rørgatetraseen vil etter NVEs vurdering kunne graves/spenges ned i tilnærmet hele sin lengde, og den vil ikke fungere som en barriere for verken dyr eller mennesker. Søker ønsker å etablere en ferdselsvei i trassen for å få tilgang til inntaket i driftsperioden. NVE ser at det er en fordel å ha tilgang til inntaket med motorisert kjøretøy, men at dette ev. bør begrenses til kjøring med ATV/snøscooter. Ved at resten

av rørgatetraseen blir tilbakeført til naturlig tilstand, vil tiltakets konsekvens for reindriften etter vårt syn reduseres betydelig.

NVE er kjent med at Ildgruben Reinbeitedistrikt er berørt av tidligere arealinngrep som påvirker deres driftsmønster. Likevel mener NVE at dette prosjektet ikke vil få vesentlige konsekvenser for utøvelsen av reindriften dersom det gjennomføres avbøtende tiltak. Distriktet ber NVE om å ikke gi konsesjon til fire andre småkraftprosjekter i Rana og Hemnes kommuner. Det er ikke aktuelt fra NVEs side å uttale seg om utfallet av saker som ligger til behandling. Saker vi gir tillatelse til skal være miljømessig akseptable og hensyn til reindriftnæringen skal ivaretas. Vilkåret om at NVE skal godkjenne detaljplanene er i så måte vesentlig da det her kan settes krav som motvirker negative effekter av tiltaket.

Økt tilgjengelighet for allmennheten vil kunne føre til forstyrrelser for reindriften.

Reindriftsforvaltningen ønsket derfor at det settes opp en bom på veien til kraftstasjonen som kun kan brukes av næringsinteresser i området. Det skal bygges en bro over Skamdalselva nedstrøms kraftstasjonen. Ved å sette opp en bom i tilknytning til denne brua, vil man hindre utilsiktet bruk av motorisert kjøretøy i prosjektområdet. Bommen vil også kunne fungere som et hinder for rein.

Hvis det gis konsesjon til utbygging vil det være viktig at Ildgruben reinbeitedistrikt får anledning til å uttale seg til utformingen av inntaket og til bygging av vei til kraftstasjonen og inntaket. Dersom reinbeitedistriktet i tillegg gis anledning til å komme med innspill i forhold til tidspunkt for anleggsdrift i berørt område mener NVE at virkningene for reindriften vil være begrenset.

Landskap og friluftsliv

Selve prosjektområdet fremstår som tilnærmet urørt natur som er omkranset av fjellformasjoner i nordre og søndre del. Aktuell elvestrekning er etter NVEs syn ikke et spesielt landskapselement, og de visuelle virkningene blir i liten grad berørt ved en ev. utbygging. Det må hugges en gate for deler av rørgatetraseen slik at denne blir synlig i anleggsfasen. Den vil imidlertid gro igjen etter noen år og vil ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Prosjektområdet blir i liten grad brukt til friluftaktiviteter av andre enn grunneierne selv. En utbygging vil likevel føre til en viss forringelse av landskapet, og dermed en forringelse av opplevelsesverdiene. Årsaken til dette er i stor grad knyttet til den sterkt reduserte vannføringen nedstrøms planlagt inntak i Skamdalselva. I tillegg kan man forvente at aktiviteten i anleggsperioden kan virke forstyrrende på friluftslivet, samt at det kan påvirke dyrelivet i negativ retning. Når anlegget settes i drift vil påvirkningen på viltet i nærområdet være ubetydelig.

Dersom kraftstasjonen plasseres slik at den faller best mulig inn i terrenget, vil ikke tiltaket etter NVEs syn forringe opplevelsen av landskapet ved Ågskaret i vesentlig grad.

Behov for minstevannføring

Det er ikke forutsatt slipp av minstevannføring jf. konsesjonssøknaden. I miljørapporten er behovet for slipp av minstevannføring vurdert som lite, så fremt man beholder et vedvarende skogbilde langs elvestrengen. Kommunen forutsetter at det slippes minstevannføring hele året tilsvarende alminnelig lavvannføring, og at tiltakshaver pålegges å fremlegge dokumentasjon på at kravet om minstevannføring overholdes i driftsfasen. Dersom det gis konsesjon, mener FM at det må settes krav om en minstevannføring som opprettholder fossesprøytoner og bekkekløfter.

Minstevannføringsslippet bør, ifølge FM, differensieres mellom sommer og vinter. Fylkeskommunen ber også om at det settes krav om en minstevannføring. I sin kommentar til høringsuttalelsene foreslår

søker at minstevannføringsslippet settes lik alminnelig lavvannføring, ev. med redusert slipp i vinterhalvåret.

NVE mener i likhet med FM, at den største trusselen mot fossesprøytsoner og bekkekløfter er redusert vannføring. Bevart skog vil ikke alene kunne kompensere for en kraftig reduksjon i vannføringen. Det er påvist naturtyper langs elvestrekningen som er avhengige av en viss vannføring. I tillegg har vassdraget en verdi som en del av levebiotopen for planter, dyr og fugler. NVE mener derfor det er viktig å redusere risikoen for en total tørrelegging og at dette kan sikres ved slipp av minstevannføring.

Andre forhold

En utbygging iht. planene vil medføre en reduksjon på 0,6 km² av inngrepsfri sone 2, og 0,25 km² av inngrepsfri sone 1. Naturvernforbundet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging siden prosjektet bl.a. reduserer INON-områder. FM mener reduksjonen er såpass liten at det ikke skal tillegges avgjørende vekt, men det bør likevel telle med i en helhetsvurdering. NVE støtter FMs vurdering og mener hensynet til INON-områder ikke er tungtveiende.

NVE er ikke kjent med at tiltaket vil berøre øvrige allmenne interesser i noen særlig grad.

Oppsummering

NVE vurderer samlet sett en bygging av Ågskar kraftverk til å være et miljømessig akseptabelt inngrep. Avbøtende tiltak som minstevannføring hele året samt rask revegetering av inngrepssteder, vil redusere skadevirkningene for landskapet og livsmiljøet i og langs elva på utbyggingsstrekningen. Øvrige allmenne interesser kan ivaretas ved å sette krav til standard og tilgjengelighet på vei, og ved at detaljplanene utarbeides i samråd med lokale myndigheter og brukergrupper. NVE mener at Ågskar kraftverk vil gi et visst positivt bidrag i form av økt kraftproduksjon og lokal verdiskapning.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene og nytten av tiltaket overstiger skadene for de allmenne og private interesser som blir berørt, slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstilt. NVE gir derfor Ågskarkraft SUS tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Ågskar kraftverk på de vilkår som følger vedlagt.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til installasjon av elektriske høyspentanlegg og en ca. 1,5 km lang luftlinje eller jordkabel fram til eksisterende linjenett. Rana kommune, fylkeskommunen og Reindriftsforvaltningen mener kraftverket bør kobles til eksisterende 22 kV fordelingsnett via jordkabel. I overensstemmelse med uttalelse fra søker vil linjetilknytningen bli lagt som jordkabel. Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av prosjektet og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. NVE forutsetter at det tas kontakt med det lokale nettselskapet angående tilknytning, bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med egen anleggs-konsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett og at nødvendig høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Merknader til konsesjonsvilkår etter vannressursloven

Post 1: Vannslipping

I konsesjonssøknaden er det ikke forutsatt slipp av minstevannføring, men søker har i etterkant av høringsrunden foreslått å slippe en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring fortrinnsvis i sommerhalvåret. I vinterhalvåret ønsker søker primært at minstevannføringsslippet settes lavest mulig av økonomiske hensyn og driftsmessige ulemper.

NVE mener i likhet med flere av høringsinstansene at det må slippes vann forbi inntaket til kraftverket hele året for å redusere negative virkninger av utbyggingen på det biologiske mangfoldet. Det er registrert fossesprutsoner og bekkekløfter av en viss verdi på strekningen. Disse naturtypene er avhengige av en relativt stor minstevannføring for i noen grad å kunne eksistere. Behovet for minstevannføring hele året forsterkes av at bidraget fra restfeltet som ikke utnyttes i kraftverket, må antas å tidvis være minimalt.

På grunnlag av dette mener NVE at det skal slippes en minstevannføring på 200 l/s i sommersesongen (1.5-30.9). Dette tilsvarer 5-persentil i samme periode. I vintersesongen (1.10-30.4) mener NVE at det skal slippes en minstevannføring på 20 l/s. Dette tilsvarer 5-persentil vintervannføring. Dersom tilsiget er mindre enn dette, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket. Krav om minstevannføring vil, etter NVEs syn, redusere ulempene for det biologiske mangfoldet i tilstrekkelig grad, slik at virkningene ikke er avgjørende.

Ut ifra tall i søknaden ligger energiekvivalenten på 0,4 kWh/m³. Den foreslåtte minstevannføringen vil gi et brutto produksjonstap på ca. 1,2 GWh. Nettotapet vil være mindre da det må påregnes flomoverløp i perioder. Videre må kraftverket uansett forventes å stå i perioder med lite tilsig, spesielt om vinteren. Søkers merknad om driftsproblemer vinterstid anses derfor ikke som avgjørende. Kravet til slipp av minstevannføring vil, etter NVEs vurdering, ikke ha avgjørende betydning for økonomien i prosjektet.

Rana kommune uttaler at tiltakshaver må pålegges å dokumentere at kravet om minstevannføring overholdes. I NVEs konsesjon blir det forutsatt at konsesjonæren følger de vilkårene som er satt. Den tekniske løsningen rundt slippet av minstevannføring ivaretas gjennom godkjenning av detaljplanene.

Kraftverket skal kjøres jevnt og etter tilsig. Alle endringer skal skje gradvis og typisk start/stopp kjøring skal ikke forekomme.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

NVE mener det er mest hensiktsmessig å fastsette endelig plassering og utforming av inntaket gjennom detaljplanleggingen. Det er en trekkvei for rein oppstrøms planlagt inntak, og det må derfor legges vekt på å etablere inntaket slik at trekkveien ikke berøres.

Fylkeskommunen ber om at det tas landskapsestetiske hensyn ved planlegging og utførelse av tiltaket. Tilløpsrøret er planlagt gravd/sprengt ned på tilnærmet hele strekningen. I områder hvor det er sammenhengende bart fjell, planlegger søker å montere røret på fundamenter, ev. legge det mot avrettet underlag og fikse det med klammer. Rana kommune krever at tilløpsrøret nedgraves/tildekkes på hele strekningen. I deler av traseen er terrenget forholdsvis ulendt og arbeidet vil være anleggsteknisk krevende. NVE støtter kommunens krav og mener søker skal grave/sprengte ned røret i hele sin lengde så sant det er teknisk og økonomisk gjennomførbart. Det skal også legges vekt på å minimalisere inngrepene i gammelskogen i nedre del av rørgatetraseen.

NVE ser nytten av å ha tilgang til inntaksområdet med motorisert kjøretøy i driftsperioden. Dette vil lette driften og vedlikeholdet av anlegget. Samtidig må det tas hensyn til reinbeitedistriktets uttalelser om negative virkninger av anleggsveien. Ildgruben Reinbeitedistrikt ønsker ikke nye veier inn i området siden rein kan trekke langs traseen til uønskede områder. Søker har planlagt å bruke rørgatetraseen som atkomstvei til inntaket i driftsperioden. NVE mener at traseen bør så langt som mulig tilbakeføres til naturlig tilstand, men søker skal ha tilgang til inntaket ved hjelp av ATV eller snøscooter. Ferdselsveien skal ikke være bredere enn nødvendig og den skal tilpasses omgivelsene samt anlegges på kjørefast terreng.

Det er planlagt å oppruste og forlenge eksisterende skogsbilvei for å få tilgang til kraftstasjonsområdet. NVE mener i likhet med Reindriftsforvaltningen Nordland at denne veien skal stenges med låst bom som kun de som driver næringsvirksomhet i området har nøkkel til. Det må bygges en bro over Skamdalselva for å få kunne kjøre til kraftstasjonsområdet. NVE mener bommen bør settes opp i tilknytning til denne brua.

Søker forpliktes til å rådføre seg med Ildgruben Reinbeitedistrikt ved gjennomføringen av prosjektet. Dette gjelder praktiske spørsmål som hvordan inngrepene kan utformes for å gi minst mulig skadevirkninger for reindriften. Det skal også legges frem en fremdriftsplan med tidsangivelse for gjennomføring av de ulike inngrepene der det tas hensyn til at reindriften ikke skal forstyrres i viktige perioder.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer ved prosjektet som utforming og skredsikring av inntaket, støydempning og miljøtilpasning av kraftstasjonen, veier, landskapsmessige forhold etc. vil ligge under denne posten.

Eventuelle terrengskader på grunn av anleggsarbeidet, må utbedres så langt som praktisk mulig.

Post 5: Naturforvaltning

Standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen, selv om det i dag synes som lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatiske fredete kulturminner

Merknader fra Nordland fylkeskommune og Sametinget omfattes av dette vilkåret.

Post 9: Terskler mv.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjøre andre biotopjusterende tiltak, dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Andre merknader

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan settes i gang.

Forholdet til forurensningsloven

NVE har ikke myndighet til å gi tillatelser etter forurensningsloven, verken i anleggs- eller driftsfasen. Det må søkes særskilt til Fylkesmannen i Nordland om nødvendige tillatelser etter lovverket.

Avkjørsel fra E6

Det må avklares direkte med Statens vegvesen om avkjørselstillatelse fra E6.

Drikkevann

Det er etablert et lite vannverk i Skamdalselva med inntak på kote 88 som forsyner grunneierne på sørsiden av elva med drikkevann. NVE forutsetter at kvaliteten og mengden av drikkevannet opprettholdes i tråd med drikkevannsforskriften både i anleggs- og driftsfasen.

Linjekapasitet

Naturvernforbundet uttaler at Helgeland/Salten har et kraftoverskudd på vel 40 %, og at det ikke er linjekapasitet til å føre ny kraft ut av distriktet.

Ågskar kraftverk får en installert effekt på 1,6 MW, og iht. uttalelse fr Helgelandskraft, er det kapasitet på lokalt 22 kV nett til å ta imot kraften fra både Skamdalen og Ågskar kraftverk. NVE er da av den oppfatning at videre distribusjon av kraften ikke er avgjørende for saken.

Fylkesvise planer

Rana Jeger og Fiskeforening finner det svært vanskelig å ta standpunkt til saken siden det foreligger en stor mengde utbyggingssøknader per i dag. De mener derfor det er på tide at det fremlegges en samlet plan for utbygging av vannkraft i Norge, og at det først da er mulig å ta stilling til hva som kan slippes gjennom og hva som bør stoppes. OED har utarbeidet "Retningslinjer for små vannkraftverk" som gir anbefalinger for hvordan regionale planmyndigheter (fylkeskommuner, ev. kommuner) kan utarbeide regionale planer for små kraftverk. Nordland fylkeskommune har signalisert at de vil vurdere å utarbeide slike planer etter hvert.

NVE har tidligere mottatt klage fra Naturvernforbundet i Hordaland på to konsesjoner (Årvik kraftverk i Kvinnherad og Alsåker i Ullensvang) med begrunnelse at en bør utsette saken til arbeidet med fylkesvise planer er avsluttet. OED opprettholdt i brev av 09.02.2007 NVEs vedtak i de to sakene om å gi konsesjon. Begrunnelsen var at der kommune eller fylkeskommune ikke fraråder konsesjon eller peker på behov for en samordnet fylkesvis planlegging, finner en ikke grunn til å utsette behandlingen. Det er ikke aktuelt på generelt grunnlag å utsette konsesjonsbehandlingen av saker inntil den fylkesvise planleggingen er avsluttet. Vi har ikke fått noen signaler fra kommunen/fylkeskommunen om spesielle planleggingsbehov i denne saken, og følgelig er det ikke aktuelt å utsette saksbehandlingen av Ågskar kraftverk. NVE bruker retningslinjene sammen med den informasjonen som er kommet frem under saksgangen i våre avveininger.